De Leefomgeving in Balans

Kadernota 2026

's-Hertogenbosch, november 2024

Omgevingsdienst Brabant Noord

Voorwoord

Beste lezer,

De ODBN is een robuuste omgevingsdienst die vanuit haar missie en visie werkt aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving. Ik zeg robuust, omdat de staatssecretaris heeft aangegeven dat wij voldoen aan de robuustheidscriteria en hij zijn waardering heeft uitgesproken voor de inzet van de ODBN in het belang van de versterking van het VTH-stelsel. Hier zijn we toch wel een beetje trots op. We zien het als een belangrijke erkenning voor ons harde werk en toewijding. Het kunnen voldoen aan de robuustheidscriteria is namelijk geen vanzelfsprekendheid. Er zijn landelijk slechts twee omgevingsdiensten al robuust verklaard.

Voor het eerst in jaren leveren we dit jaar een kadernota op waarin de Omgevingswet niet de boventoon voert. De Omgevingswet is in 2024 in werking getreden. Hoewel we niet de illusie willen wekken dat we met betrekking tot de Omgevingswet uitontwikkeld zijn – integendeel – zien we wel dat we stap voor stap samen onze weg vinden in het nieuwe wettelijke stelsel. De grote uitdaging die wat dit onderwerp betreft de komende jaren nog wel gaat spelen voor onze deelnemers, is het opstellen van de omgevingsplannen. Als uitvoerder hebben we veel belang bij een zekere mate van uniformiteit in onze regio. Het traject richting de totstandkoming van deze plannen voedt de discussie over de rol van de omgevingsdiensten als adviseur. Waar begint en eindigt de rol van de ODBN als deskundige uitvoerder en de adviestaak met betrekking tot effecten van beleid in de praktijk? Ergens tussen de rol van adviseur en beleidsmaker zit een grijs gebied dat we met elkaar moeten verkennen. Hoe de rol van de ODBN er precies uit moet komen te zien, stellen we vast en onderzoeken we de komende jaren in nauwe afstemming met onze deelnemers, evenals de consequenties daarvan voor onze taken en middelen.

Waar de Omgevingswet minder prominent aanwezig is in deze kadernota, blijven andere ontwikkelingen wel van grote invloed op onze taakuitvoering. Zo zien we nog altijd een stevige belangenstrijd in de leefomgeving. Natuurbelang staat op gespannen voet met bijvoorbeeld het agro-economisch belang. Burgers hebben behoefte aan werkgelegenheid, maar ondervinden geuroverlast van nabijgelegen bedrijvigheid. We willen allemaal graag kunnen sporten en recreëren, maar hebben toch liever geen padelbaan naast de deur. In onze leefomgeving komt het allemaal samen. Als ODBN werken en denken we graag mee om ontwikkelingen mogelijk te maken, maar de realiteit is dat niet alles overal kan.

Het is nog wachten op de benodigde centrale beleidsintensiveringen om aan de natuur- en klimaatdoelen te kunnen voldoen, of het nu gaat om de energietransitie, de mest- en stikstofcrisis of de waterkwaliteit. Ondertussen wordt ons werk daardoor ook bepaald door uitspraken van de rechter, waardoor bijvoorbeeld onze vergunningverlening stil kan komen te liggen. We hebben als omgevingsdiensten de plicht om – wanneer wij signaleren dat bepaalde wet- of regelgeving niet meer voldoet - een stevig signaal af te geven richting het Rijk. Dat doen we zelf als het onze deelnemers raakt en ook steeds meer via Omgevingsdienst NL, onze overkoepelende vereniging, bij landelijke onderwerpen. De ontwikkelingen volgen elkaar in snel tempo op en vereisen

wendbaarheid van de organisatie. Gelet op de wat langere termijn waarop deze Kadernota ziet, worden ontwikkelingen in deze kadernota op hoofdlijnen geschetst. We toetsen in de gehele P&C-cyclus voortdurend aan de actualiteit en sturen bij als daar aanleiding voor is.

Ik voorzie dat ODNL een steeds belangrijkere en grotere rol inneemt in het omgevingsstelsel, zeker nu landelijk is besloten om de vereniging van een stevige financiële impuls te voorzien. Zo verwachten we dat ODNL de komende jaren de coördinatie naar zich toe trekt ten aanzien van bijvoorbeeld de uniformering van de wijze waarop de omgevingsdiensten hun taken uitvoeren. Deze ontwikkeling juichen wij toe en we ondersteunen deze dan ook, waar mogelijk, door ook onze expertise en specialiteiten in te brengen.

In deze kadernota schetsen we vele ontwikkelingen waar we slechts beperkt invloed op hebben. Dat betekent echter niet dat we stil blijven zitten. We zetten in op innovatie om ons werk slimmer uit te voeren, bijvoorbeeld door beter gebruik van data, de inzet van AI of van nieuwe technologische hulpmiddelen. We werken actief samen met onze partners, onze deelnemers en met onze omgevingsdiensten via ODNL om de krachten te bundelen. Dat is ook belangrijker dan ooit, gelet op de krapte op de arbeidsmarkt en de toegenomen complexiteit van het werk. Het is van groot belang dat we elkaar goed blijven vinden, om samen te staan voor een schone, duurzame en veilige leefomgeving waarin de verschillende maatschappelijke belangen evenwichtig tot hun recht komen. Daar blijven wij op inzetten, ook in 2026.

Jan Lenssen
Directeur Omgevingsdienst Brabant Noord
November 2024

Inhoud

Voorwoord		**2**
Inleiding		**6**
1	**De ontwikkelingen in het Omgevingsstelsel**	**10**
1.1	De strijd om de ruimte	12
1.2	De juridisering van de leefomgeving	13
1.3	Versterking VTH-keten en positionering Omgevingsdienst NL	15
1.4	De rol van de ODBN	16
2	**Ontwikkelingen in de Regionale Dienstverlening**	**18**
2.1	Programma Collectieve Taken	20
2.2	SSiB	30
2.3	Ontwikkelingen binnen de Milieuklachtencentrale (MKC)	30
2.4	Beheer stortplaatsen	31
3	**Ontwikkeling in de Individuele Dienstverlening**	**32**
3.1	Uitvoering van onze kerntaken (VTH)	34
3.1.1	Vergunningverlening	36
3.1.2	Toezicht	38
3.1.3	Handhaving	39
3.2	Natuurbescherming	41
3.2.1	Gebieden (Natura 2000)	42
3.2.2	Soortenbescherming en houtopstanden	43
3.3	Specialistische Dienstverlening	44
3.3.1	Ruimtelijke Ontwikkeling	45
3.3.2	Externe Veiligheid (Omgevingsveiligheid)	45
3.3.3	Lucht/Geur	46
3.3.4	Geluid	48
3.3.5	Bodem	49
3.3.6	Sloop & Asbest	50
3.3.7	Energie	51
3.4	Mobiliteit	53
4	**Ontwikkeling in de Bedrijfsvoering**	**54**
4.1.	Arbeidsmarkt en organisatie	56
4.2	Cao-ontwikkelingen	57
4.3	Prijsstijgingen	58
4.4	Informatievoorziening en Automatisering	58
5	**Financiële Impact Kadernota 2026**	**60**
5.1	Algemeen	62
5.2	Financieel-technische uitgangspunten	63
5.3	Tarief	64

Inleiding

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) is een gemeenschappelijke regeling van 11 overheden: 10 gemeenten in Noordoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant (onze deelnemers). Samen dragen we een gedeelde verantwoordelijkheid voor een schone, duurzame en veilige leefomgeving voor mensen, dieren en planten. Als verlengstuk van het lokale en provinciale bestuur voert de ODBN een deel van de wettelijke overheidstaken op dit gebied uit.

Bij de ODBN werken uitvoeringsexperts op het gebied van vergunningen, toezicht, handhaving en diverse specialismen zoals geluid, bodem, asbest, natuur, omgevingsveiligheid, luchtkwaliteit, geur en mest. De ODBN heeft op de genoemde terreinen een adviserende taak en werkt aan innovatie en ontwikkeling. De taak rondom de groene wetten voert de ODBN voor heel Brabant uit. Vanuit het kantoor in 's-Hertogenbosch werken meer dan 300 collega's dagelijks aan een schone, duurzame en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst. Dat is onze **missie**.

Onze leefomgeving is divers en een actueel thema voor elke inwoner en ondernemer. Als deskundige uitvoeringsorganisatie signaleren en agenderen we de voortdurende veranderingen in onze leefomgeving. Dit betekent doorlopende ontwikkeling en vernieuwing van ons werk. Onze deskundige medewerkers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) werken binnen de kaders van de wetten van milieu, natuurbescherming, bouwen en wonen. Zo kunnen we de gemeenten in Noordoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant professioneel en met kennis van zaken adviseren. De ODBN richt zich op samenwerking; binnen de eigen organisatie, met gemeenten, de Provincie en andere relevante organisaties. Gemeenten en de Provincie voelen zich als eigenaar en als opdrachtgever betrokken. Dat is onze **visie**.

Als ODBN zijn we primair een uitvoeringsorganisatie van VTH-taken. We streven naar continue verbetering van de kwaliteit en investeren in de deskundigheid van onze medewerkers, ons belangrijkste kapitaal. Naast de uitvoering van VTH-taken adviseren wij steeds meer over de effecten van beleid in de praktijk. Door ons werk zien we wat er in de leefomgeving gebeurt en onze adviserende rol groeit naar verwachting verder. Ook Brabantbreed en landelijk dragen we onze expertise uit en staat onze leefomgeving in Brabant Noord centraal. Kortom onze **ambitie** is:

"De ODBN is dé deskundige uitvoerder op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Vanuit onze kennis van de praktijk adviseren wij over milieu en natuur en de uitvoerbaarheid en effecten van beleid."

Over de Kadernota 2026

In onze jaarlijkse kadernota informeren wij u over ontwikkelingen die wij signaleren in ons werk en in onze (leef)omgeving. De effecten van deze ontwikkelingen – voor zowel de taakuitvoering als voor onze financiën – brengen we zoveel mogelijk in kaart. De Kadernota 2026 en de reactie van onze deelnemers daarop zijn van groot belang voor de Begroting 2026. De daadwerkelijke inzet voor 2026 wordt geraamd in de uitvoeringsprogramma's: de provinciale opdracht en het Programma Collectieve Taken.

De kadernota is gebaseerd op kennis en expertise van de (medewerkers van de) ODBN. De kadernota is afgestemd met de deelnemers in het Regionaal Strategisch Platform en het adoptiepanel. Deze laatste groep is samengesteld uit ambtenaren van verschillende deelnemers die de planning- en controlecyclus het hele jaar volgen en hun advies daarover uitbrengen.
Niet alle ontwikkelingen kunnen worden benoemd in deze kadernota, wel de meest belangrijke. Daar waar mogelijk, en voor de ODBN relevant, koppelen we de ontwikkelingen aan onze taakuitvoering en maken we onderscheid tussen ontwikkelingen die invloed hebben op onze basistaken en op de verzoektaken. De uitvoering van het basistakenpakket is wettelijk belegd bij de omgevingsdiensten. De verzoektaken kennen ook een wettelijke grondslag – in die zin dat ook deze taken uitgevoerd moeten worden – maar onze deelnemers kunnen ervoor kiezen deze taken zelf uit te voeren of bij de ODBN te beleggen. De ODBN voert dergelijke taken uit op voorwaarde van voldoende massa.

Planning & Control-cyclus

De P&C-cyclus van de ODBN kent drie programma's die leidend zijn voor de indeling van de diverse P&C-documenten (de kadernota, begroting, de bestuursrapportages en het jaarverslag). Het betreft de volgende programma's:

1. **Regionale Dienstverlening en collectieve taken:** Dit programma gaat over de taken die de ODBN voor de regio uitvoert, zoals de collectieve taken en Samen Sterk in Brabant (SSiB).
2. **Individuele dienstverlening:** Dit programma gaat over de wettelijke basistaken die de deelnemers bij de ODBN hebben belegd en over de verzoektaken die we specifiek in opdracht van individuele deelnemers uitvoeren. Hierin zijn ook de aanvullende verzoektaken ondergebracht die buiten het werkprogramma vallen.
3. **Bedrijfsvoering**

Net als vorig jaar openen we met een beschouwing van enkele grote ontwikkelingen in het omgevingsstelsel. We zien dat de omgevingsdiensten zich in een belangrijke transitiefase bevinden. Daar nemen wij u graag in mee.

De ontwikkelingen in het Omgevingsstelsel

In dit hoofdstuk behandelen we enkele grote ontwikkelingen en uitdagingen in het omgevingsstelsel. Het betreft ontwikkelingen met een lange aanloop, die bovendien in 2026 nog lang niet 'klaar' of 'uitontwikkeld' zijn.

Ze maken echter duidelijk dat we voor een aantal belangrijke opgaven staan, met grote gevolgen voor ons werk.

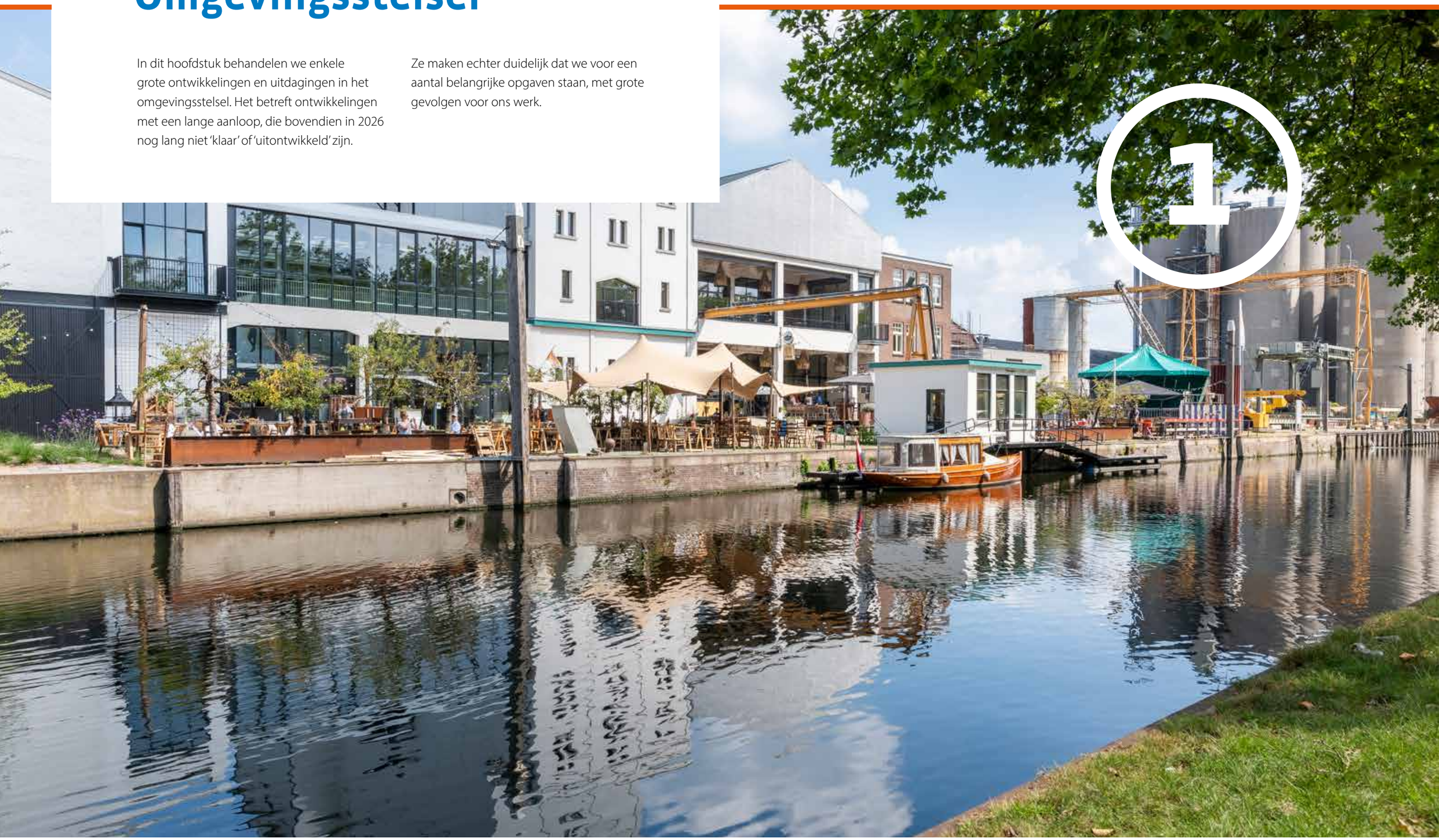

1 De ontwikkelingen in het Omgevingsstelsel

Het omgevingsstelsel is constant in beweging. Verschillende juridische, maatschappelijke en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen hebben grote invloed op de wijze waarop wij onze taken uitvoeren. Als uitvoeringsdienst zien wij de consequenties van deze ontwikkelingen terug in onze uitvoeringspraktijk, of het nu gaat om de juridisering van een steeds mondigere samenleving, of de spanning tussen Europese wetgeving, nationale beleidsvoornemens en de regionale en lokale realiteit.

1.1 De strijd om de ruimte

Nederland is een klein en dichtbevolkt land. We willen in onze leefomgeving kunnen wonen, werken en recreëren en dat doen we graag in goede gezondheid. Daarnaast hechten we waarde aan het behoud van de natuur en van biodiversiteit. Deze belangen zijn niet zelden strijdig met elkaar. Natuur is waardevol, maar we willen ook ruimte bieden aan bedrijfsactiviteiten. Werkgelegenheid is belangrijk, maar we willen geen overlast ervaren van bedrijven in onze buurt, laat staan dat we het voor lief nemen als we gezondheidsschade ondervinden. Zo tekent er zich een belangenstrijd af in onze leefomgeving. Als omgevingsdiensten staan wij daar middenin en zijn wij een van de eerste die de effecten van beleid in de praktijk ervaren.

Als ODBN denken we graag mee om ontwikkelingen mogelijk te maken, natuurlijk wel met inachtneming van onze missie en visie. Vanuit het belang van bijvoorbeeld de woningbouw en ruimte voor economische ontwikkeling zijn we graag bereid om bij de voorbereidingsfase van een initiatief mee te denken. Tegelijkertijd worden we ook geconfronteerd met de beperkingen in de leefomgeving die bijdragen aan een steeds complexer wordend werkveld. De realiteit is dat beleidsambities – nationaal, regionaal en lokaal – en maatschappelijke behoeften steeds vaker op gespannen voet staan met de juridische beperkingen en de draagkracht van de leefomgeving. Een voor de hand liggend voorbeeld is de stikstofcrisis, waarvoor de oplossing nog altijd niet in zicht is. De situatie vraagt om duidelijke keuzes over de inrichting en het gebruik van onze leefomgeving, maar we zien nog altijd dat pijnlijke maar noodzakelijke besluiten vooruitgeschoven worden en dat wordt gezocht naar nieuwe geitenpaadjes.

De strijd om de ruimte speelt veel breder dan alleen bij de stikstofproblematiek. We zien vergelijkbare uitdagingen op het gebied van de bodem-, water- en luchtkwaliteit waarbij niet alleen aandacht uitgaat voor de gevolgen voor het milieu maar ook voor mogelijke effecten op de gezondheid. Bovendien constateren we dat verschillende uitdagingen steeds meer met elkaar vervlochten raken. Zo raakt de woningbouwopgave niet alleen aan het stikstofprobleem, maar ook aan uitdagingen op het gebied van onze specialismes zoals ruimtelijke ontwikkeling, bodem, asbest en externe veiligheid.

De intensivering van het gebruik van de toch al beperkte ruimte leidt tot lastige belangenafwegingen en vraagt van ons als organisatie om een integrale bril en een stevige kennisbasis. Ons werk wordt steeds complexer, mede door een verschuiving van de strijd om onze leefomgeving van de beleidstafel naar – in een latere fase - de rechtszaal.

1.2 De juridisering van de leefomgeving

De burger wordt mondiger en is steeds actiever betrokken bij zijn leefomgeving. Dat zien we terug in onder andere het aantal Woo-verzoeken en vragen die wij binnenkrijgen van bezorgde en/of geïnteresseerde burgers, van de pers en van actiegroepen. Als deskundige in de leefomgeving zijn wij graag bereid om vragen te beantwoorden, maar we zien ook bij verschillende organisatieonderdelen dat dit drukt op onze beschikbare capaciteit.

De laatste jaren zien we ook dat de discussie over de belangen in de leefomgeving steeds vaker voor de rechter wordt uitgevochten. Zaken waar landelijk veel aandacht aan is besteed, zijn natuurlijk de klimaatzaak van Urgenda, de uitspraak over de PAS en uitspraken rond Schiphol en Tata Steel. We zien het echter ook op kleinere schaal terug, in onze eigen regio. In 2024 bijvoorbeeld in een zaak waarin de Raad van State uitspraak deed over een combi-luchtwasser[1].
Het provinciebestuur had voorschriften verbonden over de werking, het onderhoud en het toezicht daarop, maar toch oordeelde de rechter dat nog steeds niet vaststond dat met deze maatregelen de beoogde ammoniakreductie gehaald zou worden, waardoor de natuurvergunning vernietigd werd. Dergelijke uitspraken zijn principieel, en werken door in vergelijkbare gevallen. Dit betekent dat een enkele uitspraak soms een groot effect kan hebben op onze werkvoorraad, wat ons als omgevingsdienst voor uitdagingen stelt.

1 ABRvSt 4 –9-2024, ECLI:NL:RVS:2024:3356

Ook individuele burgers en kleine belangengroepen weten de rechter steeds beter te vinden, niet in de laatste plaats omdat landelijke beleidsmaatregelen uitblijven en doordat men ziet dat het loont om een zaak aan te spannen. Daar waar de overheid zich niet houdt aan de milieu- en natuurwetgeving en internationale verdragen, is het terecht dat de rechter corrigeert. We zien echter ook steeds vaker gebeuren dat milieu- of natuurargumenten oneigenlijk worden gebruikt, om door burgers als ongewenst geziene ontwikkelingen tegen te gaan, terwijl de ontwikkeling daarvan niet of nauwelijks invloed heeft op natuur of milieu. Een procedure werkt dan vooral vertragend, waardoor het voor de overheid moeilijker is om bepaalde doelen, bijvoorbeeld op het terrein van woningbouw of duurzaamheid, te bereiken. Als omgevingsdienst helpen we onze deelnemers door, dankzij onze deskundigheid op milieu- en natuur, tijdig te toetsen of een vergunning verleend kan worden, door toezicht te houden en te handhaven.

We zien de juridisering van de leefomgeving op zichzelf niet als problematisch. Dat burgers en belangenorganisaties de rechter weten te vinden, en zo ook ons handelen getoetst wordt, hoort bij een gezonde rechtsstaat. Daar waar uit jurisprudentie blijkt dat ook andere wetgeving of beleidskeuzes nodig zijn, bijvoorbeeld op het gebied van stikstof, mest of water, dienen het Rijk, provincies en gemeenten hun verantwoordelijkheid te nemen om te zorgen dat Nederlandse overheid zich aan haar (internationale) afspraken houdt. Zonder duidelijke toetsingskaders in wetgeving en beleid, is het voor ons als omgevingsdienst namelijk zeer lastig handelen. Dat kan ertoe leiden dat initiatiefnemers en burgers in onzekerheid achterblijven, wat ook het ondernemingsklimaat niet ten goede komt. Als omgevingsdienst laten we niet na hierover te blijven signaleren en adviseren.

1.3 Versterking VTH-keten en positionering Omgevingsdienst NL

Nederland kent 28 omgevingsdiensten die onderling nogal van elkaar verschillen. Lang niet alle diensten kunnen voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Daarom was onderdeel van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH (IBP-VTH) om in kaart te brengen aan welke kenmerken een omgevingsdienst moet voldoen om 'robuust' genoemd te worden. Onder robuustheid vallen criteria als effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiëntie. In 2024 heeft de staatssecretaris ons bericht dat de ODBN voldoet aan alle robuustheidscriteria. Daardoor was het niet noodzakelijk om een verbeterplan in te dienen. Dat dit geen vanzelfsprekendheid is, blijkt wel uit het grote aantal omgevingsdiensten dat niet voldoet aan de gestelde criteria. Voor een aantal is door de staatssecretaris de inschatting gemaakt dat de diensten ook niet robuust kunnen worden, gelet op hun omvang, zodat zij naar verwachting in de toekomst moeten fuseren om wel aan alle criteria te kunnen voldoen. Dat de ODBN wel voldoet, ondanks onze (relatief) kleine verzorgingsgebied, is mede te danken aan het vertrouwen van onze deelnemers, die ook veel verzoektaken aan ons opdragen. Dit geeft de ODBN extra massa, wat helpt om wel aan alle robuustheidscriteria te kunnen voldoen.

Om het omgevingsstelsel van een verdere impuls te voorzien, is overeenstemming bereikt over een subsidieverstrekking aan Omgevingsdienst NL (ODNL). Het is de bedoeling dat, dankzij deze impuls, de individuele omgevingsdiensten op hun beurt ook versterkt worden. Daarbij krijgt ODNL een coördinatierol toebedeeld als het gaat om het bewaken van de uniformiteit tussen de omgevingsdiensten en een vertegenwoordigende stem richting het Rijk. De versterking van ODNL

gaat naar verwachting verschillende gevolgen hebben voor de ODBN. Enerzijds verwachten we, op deskundigheidsgebieden waar onze dienst vooroploopt (denk aan agrarisch en natuur), dat we ook landelijk actief inbreng blijven leveren, waardoor onze kennis en werkwijze mede-maatgevend kunnen worden voor de ontwikkeling voor een landelijke uniforme werkwijze. Anderzijds verwachten we ook zelf de vruchten te kunnen plukken van de kennis en deskundigheid die omgevingsdiensten, met andere expertises, landelijk inbrengen.

We zien het belang in van samenwerking, afstemming en uniformiteit tussen de omgevingsdiensten, ten behoeve van de doelmatigheid en doeltreffendheid van onze taakuitvoering, maar ook in het kader van het creëren van een gelijk speelveld. Nog te vaak zien we dat omgevingsdiensten op hun eigen manier het wiel proberen uit te vinden, waarmee we de kans laten liggen om van elkaar te leren en gezamenlijk op te trekken. Daarom ondersteunen we deze versterking van ODNL.

1.4 De rol van de ODBN

De afgelopen jaren hebben we de discussie over de rol van de ODBN zien groeien. In de Kadernota 2025 schreven wij al over de mogelijke adviesrol van de ODBN. De ODBN is een uitvoeringsdienst. De beleidskeuzes worden gemaakt door onze deelnemers, maar in de afgelopen jaren hebben we als omgevingsdienst wel veel expertise opgebouwd als het gaat om onze leefomgeving. Het adviseren over de effecten en uitvoerbaarheid van beleid in de praktijk is onderdeel van onze missie, visie en ambitie zoals we die aan het begin van deze kadernota hebben geschetst. En op een aantal terreinen voeren we al een adviestaak uit. Adviseren is echter een breed begrip. In het kader van de omgevingsplannen die onze deelnemers voor 2031 moeten opstellen, zien we dat de verwachtingen inzake onze adviesrol steeds vaker vragen oproepen over waar adviseren eindigt en het voorbereiden/opstellen van beleid start.

De vraag naar een adviesrol voor de ODBN speelt vooral rond de omgevingsplannen. Wij zien ook zelf, vanuit onze uitvoeringsbril, het belang in van het bewaken van enige uniformiteit in de omgevingsplannen van onze deelnemers, op terreinen waar wij expertise hebben. We zijn en blijven echter primair een uitvoeringsdienst. We hebben geen mandaat om te besluiten over beleid. We kunnen wel adviseren over de technisch-inhoudelijke componenten van onze VTH-taken, de zogenoemde 'uitvoeringsgerichte milieuadvisering'.

In 2025 worden verschillende opties voor een adviserende of ondersteunende rol bij de totstandkoming van de omgevingsplannen uitgewerkt. We streven er naar komend jaar helder te hebben welke consequenties een dergelijke rol heeft voor de taakuitvoering in 2026. In elk geval moet aandacht zijn voor de noodzakelijke budgetten en financieringsmethode. Ook moeten we zicht krijgen op de (on)mogelijkheden gelet op de benodigde capaciteit, in een toch al behoorlijk krappe arbeidsmarkt. De zoektocht naar de beste invulling aan onze adviesrol is op het moment van het schrijven van deze kadernota nog niet afgerond. De komende tijd verwachten we hier meer zicht op te krijgen.

Ontwikkelingen in de regionale dienstverlening

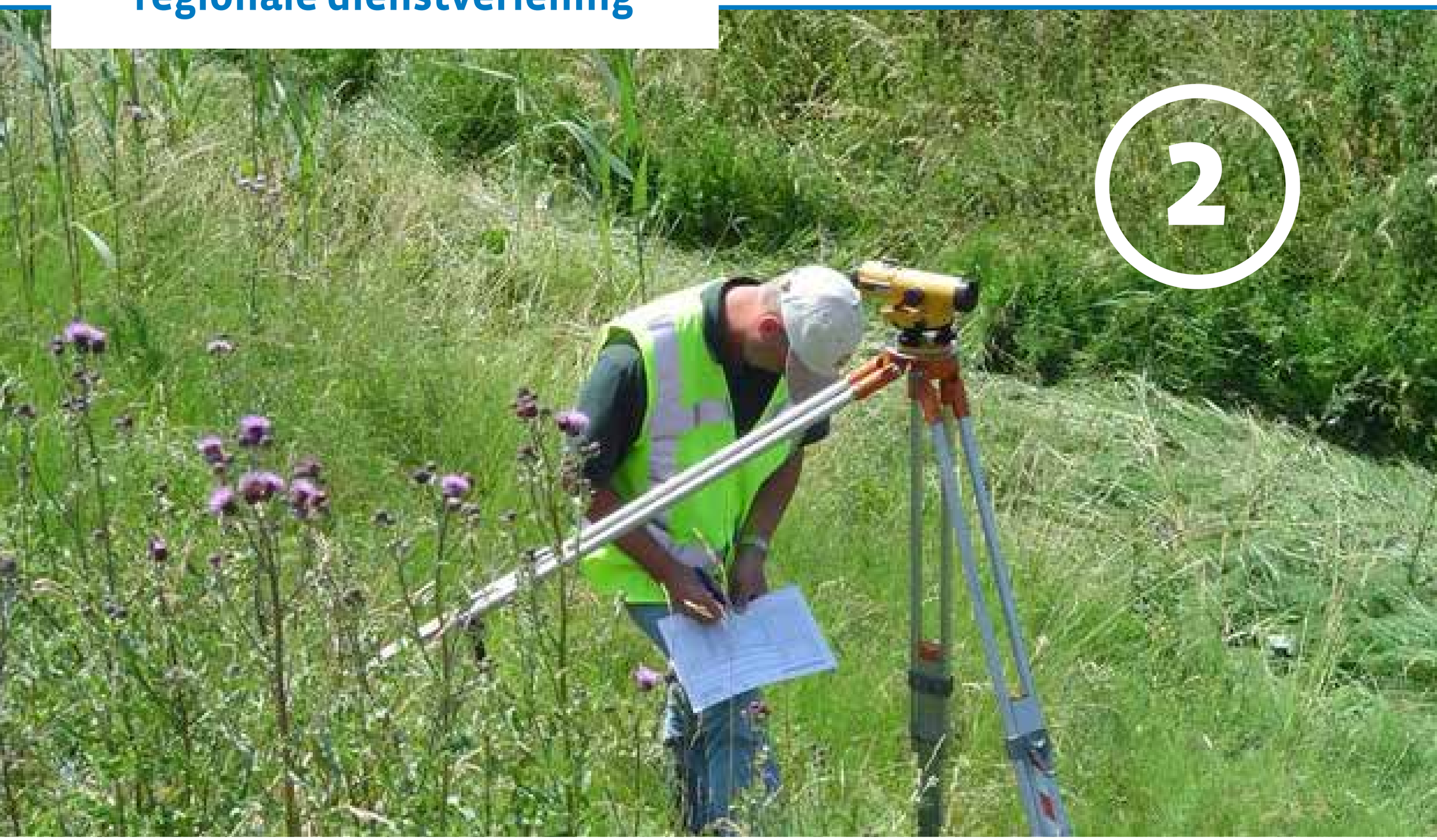

2 Ontwikkelingen in de Regionale Dienstverlening

Inhoud programma

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) voert het programma Regionale Dienstverlening en Collectieve Taken uit. Hierin zijn werkzaamheden opgenomen die worden uitgevoerd voor het collectief aan deelnemers. Daarnaast vallen ook thema's die raken aan de inhoudelijke doorontwikkeling van de VTH (A)[2] -taken, en specialistische taken onder dit programma. Het gaat onder andere over onderwerpen zoals het Programma Collectieve Taken 2025, Samen Sterk in Brabant (SSiB) en de klachtenregeling.

2.1 Programma Collectieve Taken

Een belangrijk onderdeel van de Regionale Dienstverlening is het jaarlijks op te stellen Programma Collectieve Taken (voorheen: het Ontwikkelprogramma). In dit programma schetsen we de ontwikkelingen waar we het komende jaar op sturen, onder meer via de inzet van Team Innovatie & Ontwikkeling. Het Programma Collectieve Taken wordt opgesteld op basis van de omgevingsanalyse, de kadernota, de begroting en de input die wordt opgehaald uit een gesprekscyclus waarbij medewerkers en de deelnemers worden betrokken.

Het Programma Collectieve Taken richt zich op innovatie en –ontwikkeling van onze VTHA-opgaven, kwaliteitsverbetering en het efficiënter uitvoeren van de primaire taken. Veel ontwikkelingen die we in deze kadernota schetsen – ook onder het programma individuele dienstverlening – worden verder uitgewerkt in het Programma Collectieve Taken 2026, dat in de tweede helft van 2025 wordt opgesteld. Het kan dan gaan om nieuwe programma's, projecten of andersoortige activiteiten.

Opgemerkt wordt dat de ODBN in 2023 en 2024 voor ontwikkeling/innovatie gebruik kon maken van extra financiële middelen, dankzij een subsidie (Spuk IBP) die door het ministerie van I&W beschikbaar werd gesteld. Ook voor 2025 verwachten we eenmalig nogmaals een extra financiële impuls, maar nadrukkelijk wordt opgemerkt dat sprake is van incidentele middelen. Vastgesteld kan worden dat het huidige budget voor collectieve taken onvoldoende is om het ambitieniveau van de laatste jaren te kunnen handhaven. We zijn daarom voornemens om in de Begroting 2026 uit te werken of het budget collectieve taken aangepast moet worden. Dit kan noodzakelijk zijn als het ambitieniveau gelijk blijft (of hoger wordt) en geen andere inkomsten (zoals subsidies) meer te verwachten zijn.

[1] Met deze afkorting doelen we op de taken die als omgevingsdienst uitvoeren op het terrein van Vergunningverlening, toezicht en handhaving. En daarnaast – een taak die naar verwachting toeneemt – ook op onze adviserende taak, bijvoorbeeld het adviseren over nieuwe beleid en omgevingsplannen en onze adviserende rol aan deelnemers bij nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld via een omgevingstafel.

In het jaar waarin we deze kadernota schrijven (2024) stonden de volgende thema's centraal in het programma:

- Omgevingswet
- Agrarisch
- Industrie
- Bodem
- Water
- Energie
- Informatiegestuurd werken
- Strafrecht
- Externe Veiligheid

Bij de totstandkoming van deze kadernota is daarom nog vanuit deze thema's gekeken naar de ontwikkelingen in 2026. Daarom staan we in dit hoofdstuk bij deze ontwikkelingen stil. Voor de thema's Omgevingswet, bodem, energie en strafrecht geldt dat de ontwikkelingen hierop zijn beschreven in het hoofdstuk 'Individuele Dienstverlening' om herhaling zoveel mogelijk te voorkomen. Dit ten behoeve van de leesbaarheid van deze kadernota.

De hiervoor genoemde thema's worden overigens naar verwachting niet als zodanig opgenomen in het Programma Collectieve Taken 2026. De verwachting is dat we dit programma opbouwen vanuit de ontwikkelopgaven die we zien op het terrein van (1) vergunningverlening, (2) toezicht en handhaving, (3) specialistische dienstverlening en advisering en (4) data-gedreven werken. Dit komt overeen met het voorstel dat we doen voor het Programma Collectieve Taken 2025.

Agrarisch

De agrarische sector in Noord-Brabant staat voor zeer grote uitdagingen. De in het eerste hoofdstuk geschetste druk op de ruimte is daarbij een belangrijke factor. De sector moet in toenemende mate concurreren met belangen als natuur, woningbouw en recreatie. Dat zien we bijvoorbeeld terug bij de stikstofproblematiek, die de agrarische sector (en andere ontwikkelingen) nog altijd in zijn greep houdt.

Ook het element van de volksgezondheid speelt een steeds grotere rol in de discussie rond de agrarische sector. Het gaat dan om de groeiende aandacht voor zaken als de impact van gewasbestrijdingsmiddelen, geur en fijnstof op de gezondheid van onder meer omwonenden, bijvoorbeeld in wetenschappelijk onderzoek, maar ook in juridische procedures. Mede onder de invloed van de Omgevingswet krijgt het element van volksgezondheid ook steeds meer aandacht in gemeentelijk beleid.

Daarnaast speelt er nog altijd de mestproblematiek, die niet minder wordt nu de derogatie wordt afgebouwd. De afzet van mest wordt een steeds groter probleem en doordat de mestoverschotten toenemen, neemt ook de kans op mestfraude toe.

Transitie agrarische sector

Gelet op de hiervoor genoemde ontwikkelingen is de transitie van de agrarische sector in 2026 onverminderd van belang. Met deze transitie wordt beoogd de impact van de sector op de natuur en de gezondheid te verkleinen. De Provincie Noord-Brabant stelt in dat kader in de provinciale Omgevingsverordening voorwaarden aan agrarische bedrijven. Per 1 januari 2026 dient de hele sector hieraan te voldoen. Deze verordening is niet onomstreden gebleken. Het is bijvoorbeeld voor de agrarische ondernemers onvoldoende duidelijk welke actie zij moeten ondernemen om aan de eisen uit de Omgevingsverordening te voldoen. Dit heeft ook grote gevolgen voor de vergunningverlening door de ODBN, omdat ook de voorwaarden voor de vergunningverlening onvoldoende houvast bieden. Dit komt de ambities van de transitie niet ten goede.

Er zijn diverse ontwikkelingen in gang gezet om de transitie van de veehouderij te ondersteunen, en de ontstane onduidelijkheid weg te nemen. Deze ontwikkelingen liggen niet alleen op provinciaal en lokaal niveau, maar ook op het landelijk niveau. Denk bijvoorbeeld aan de diverse regelingen voor de agrarische bedrijven die overwegen om te stoppen. Ook wordt onder landelijke coördinatie bezien of het mogelijk is om meer in te zetten op het werken met zogeheten doelvoorschriften ten aanzien van de veehouderij. De effecten van deze ontwikkelingen zijn echter in veel gevallen nog niet duidelijk en zijn naar verwachting ook in 2026 nog niet volledig uitgekristalliseerd.

Om bij te dragen aan de transitie van de veehouderij nemen wij vanuit onze expertise en ervaring actief deel aan maatregelen en initiatieven die de transitie ondersteunen en beogen de ontstane onduidelijkheid en onzekerheid weg te nemen. Hiertoe werken wij onder andere samen met de landelijke, provinciale en lokale overheden. We zoeken, met inachtneming van onze positie, de afstemming met de andere (Brabantse) Omgevingsdiensten en, ten aanzien van het element volksgezondheid, de GGD'en.

Effecten 2026 en verder

- → In 2026 dragen wij verder bij aan het oplossen van het vraagstuk rondom de transitie van de veehouderij.
- → Ook in 2026 werken wij actief samen met de andere Brabantse Omgevingsdiensten en met de GGD'en op het gebied van volksgezondheid in relatie tot de veehouderij.

Industrie, circulaire economie en ketenaanpak & afval

De vergunningverlening, toezicht en handhaving op industriële bedrijven is een belangrijk onderdeel van het takenpakket van de ODBN. Vandaar ook dat er in het Ontwikkelprogramma 2024 voor is gekozen om het onderwerp 'industrie' op te pakken. Onder dit thema scharen we onder andere de risicorelevante bedrijven, circulaire economie, de ketenaanpak en afval. Daarnaast moet genoemd worden dat we verwachten dat Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) de komende jaren meer aandacht vragen. Concreet moeten we inzichtelijk krijgen welke ZZS aanwezig zijn bij welke bedrijven, en welke maatregelen worden genomen om het gebruik van deze stoffen te vermijden en reduceren.

Risicorelevante bedrijven

De afgelopen jaren heeft in Noord-Brabant een aantal incidenten plaatsgevonden bij bedrijven die gevaarlijke stoffen produceren, opslaan of gebruiken ten behoeve van het productieproces. Dergelijke incidenten hebben een grote impact op de omgeving. Mede naar aanleiding van deze incidenten zijn er risicorelevante bedrijven - oftewel bedrijven die niet onder Seveso vallen, maar wel een wezenlijk risico vertegenwoordigen – benoemd, waarvoor een vaste bezoekfrequentie geldt.

Ook in 2026 neemt de ODBN naar verwachting deel aan het Brabants platform Risicorelevante bedrijven, het platform van waaruit het toezicht op de risicorelevante bedrijven wordt aangestuurd. De Veiligheidsregio's, waterschappen en de Brabantse omgevingsdiensten zijn op dit platform aangesloten en het richt zich op de pijlers Inhoud, Samenwerking en Uitstraling.

Circulaire Economie

Het Rijk zet stevig in op een circulaire economie met de ambitie om in 2050 helemaal circulair te zijn. Om dit doel te bereiken is er een tussenstap gemaakt, waarbij bedrijven in 2030 minimaal 50% minder mineralen, fossiele grondstoffen en metalen moeten gebruiken.

Voor omgevingsdiensten is circulaire economie op dit moment nog geen basistaak. De rol van de diensten op dit onderwerp is dan ook nog niet duidelijk. De provincie Noord-Brabant is wel een pilot gestart om de rol van omgevingsdiensten bij de circulaire economie te onderzoeken. Daarnaast onderzoekt de ODBN de eigen rol op het gebied van circulaire economie. De verwachting is dat er in 2026 meer duidelijkheid is over de positie van de ODBN op dit belangrijke onderwerp. Een grotere rol op het gebied van circulaire economie zal de nodige gevolgen hebben voor de taakuitvoering. Zo gaat dat meer capaciteit vragen, bijvoorbeeld om het onderdeel circulaire economie te verankeren in de vergunningen.

In 2025 wordt het Circulaire Materialenplan (CMP) opgesteld, als opvolger van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3). Het CMP ondersteunt de transitie naar een circulaire economie. Het biedt bedrijven de benodigde handvatten om circulair te produceren en biedt voor overheden de kaders voor vergunningverlening. Het CMP geeft informatie over alle fasen van een materiaalketen, van ontwerp tot en met verwerking en hergebruik, in plaats van alleen over afval zoals in het LAP3. Bevoegde gezagen moeten rekening houden met het CMP bij hun besluiten, zoals in omgevingsvergunningen. Voor bedrijven kan het betekenen dat vergunningen moeten worden aangepast.

We verwachten dat de transitie naar een circulaire economie de komende jaren wettelijk wordt verankerd. Met een dergelijke 'CE-wet' wordt gestreefd naar een helder en eenduidig wettelijk kader dat weergeeft wat de doelen zijn van de rijksoverheid voor de circulaire economie en welk huidig en toekomstig instrumentarium kan worden ingezet om die doelen te bereiken. De wetgever beoogt daarmee om het wettelijk kader – dat nu nog gestoeld is op de oude lineaire denkwijze – te actualiseren. De ODBN volgt de ontwikkelingen hieromtrent en treft tijdig de benodigde voorbereidingen voor de invoering van dergelijke wetgeving.

Ketenaanpak & afval

Naast regulier toezicht kent ODBN verschillende specifieke werkwijzen, zoals de branche- en thema-aanpak. Daarnaast hanteert de ODBN de zogenoemde ketenaanpak. Met ketentoezicht wordt niet het bedrijf centraal gesteld in het toezicht, maar de gehele keten van begin tot het einde. In een keten zijn meerdere bedrijven/actoren betrokken, vaak verspreid opererend door de provincie, het hele land of zelfs daarbuiten. Hierdoor zijn ketens gevoelig voor illegaliteit en milieucriminaliteit.

Op het gebied van afval speelt vooral het ontbreken van zicht op afvalstromen en het ongewenst (milieugevaarlijk) gebruik en de opslag van afval een steeds belangrijkere rol. Afvalstromen – denk bijvoorbeeld aan mest, asbest of verontreinigde grond – kunnen in een keten verdwijnen. Voor de ODBN is het tegengaan van ongecontroleerde en milieuschadelijke afvalstromen van groot belang. Met de ketenaanpak wordt gepoogd de gehele keten in kaart te brengen en te controleren om illegale afvalstromen tegen te gaan.

Ook in 2026 werkt de ODBN mee aan diverse ketenprojecten op verschillende thema's als asbest, bodem en afval. Door de inzet van betere data krijgen we steeds meer grip op de afvalstromen in onze regio. De verwachting is dat nieuwe afvalstromen – zoals e-waste en biovergisters – een steeds belangrijke rol gaan spelen. Dit kan in de toekomst meegenomen worden in de ketenaanpak, of belanden in een specifieke brancheaanpak voor bedrijven die deze nieuwe afvalstromen verwerken.

Effecten 2026 en verder

- → We moeten steeds beter inzichtelijk maken welke bedrijven in onze regio werken met welke ZZS.
- → Ook in 2026 nemen we deel aan het Brabants Platform Risicorelevante bedrijven
- → We onderzoeken samen met onze deelnemers de rol van de ODBN op het gebied van circulaire economie.
- → We verwachten meer actualisaties van vergunningen in het kader van het Circulaire Materialenplan.
- → We houden de totstandkoming van een 'CE-wet' en de gevolgen ervan voor de uitvoering nauwlettend in de gaten.
- → We verwachten steeds beter grip te krijgen op verschillende ketens, onder andere door de inzet van betere data.

Water

Nederland en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Waterkwantiteit en -kwaliteit blijven belangrijke thema's.

Waterkwantiteit

De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met langdurig aanhoudende droogte of juist periodes met bovengemiddeld veel neerslag. Onder invloed van de klimaatverandering is de verwachting dat deze weerextremen steeds vaker voorkomen. De vraag is hoe we deze kunnen opvangen. De rol van de ODBN op het vlak van watergebruik is tot op heden beperkt, maar het is niet ondenkbaar dat wij hier in de toekomst meer bij betrokken worden. Zo zouden wij in de vergunningverlening rekening kunnen houden met de mogelijkheden om water in tijden van overschotten op te slaan voor periodes van droogte.

Waterkwaliteit

Niet alleen de waterkwantiteit, maar ook de kwaliteit van het water behoeft aandacht. Het is slecht gesteld met de Nederlandse waterkwaliteit. Slechts 2% van onze oppervlaktewateren voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Het gaat daarbij zowel om de aanwezigheid van schadelijke stoffen als de biodiversiteit in het water. Stoffen als PFAS, stikstof en fosfaat hebben allemaal een schadelijke invloed op de kwaliteit van en biodiversiteit in en rondom het water.

De ODBN controleert op zogeheten indirecte lozingen: het lozen van (vervuild) water op het riool dat via die weg in het oppervlaktewater terecht komt. Het is onmogelijk om alle stoffen bij de waterzuivering te verwijderen. Daarom hebben wij als taak erop toe te zien dat de normen voor lozingen worden nageleefd om de toevoer van schadelijke stoffen naar de zuivering te beperken. Het is echter lang niet altijd eenvoudig om te achterhalen welke stoffen op het water geloosd worden en waar deze vandaan komen.

Vanaf eind 2027 moet elk land in de EU aan deze kaderrichtlijn voldoen. Dit betekent dat 2026 het laatste jaar is waarin nog extra plannen kunnen worden gemaakt om bij te zetten of bij te sturen om de doelstellingen te halen. 2027 is het laatste uitvoerings- en metingsjaar. De kans is groot dat in 2026 en 2027 wordt gekoerst op een beleidsintensivering gericht op het (waar mogelijk) behalen van de kaderrichtlijn. Dit kan een groter beroep doen op de capaciteit van de ODBN. Het

is niet ondenkbaar dat we – in lijn met de waargenomen juridisering van de leefomgeving – vanaf 2027 ook steeds meer juridische procedures gaan zien, waarbij gepoogd wordt via de rechter maatregelen af te dwingen om te voldoen aan de normen voor de waterkwaliteit. Belangrijk is in dat kader het achteruitgangsverbod in de KRW. Voor elke activiteit die leidt tot vermindering van de kwaliteit van het oppervlaktewater bestaat het risico dat geëist wordt om deze stil te leggen, zolang niet aan de doelen is voldaan.

Om onze bijdrage te leveren aan de doelstellingen met betrekking tot de waterkwaliteit, zetten wij in op goede samenwerking met de waterschappen. Zij kunnen ons adviseren over vergunningen en ons voorzien van gegevens van de waterkwaliteit om risicogericht te controleren op indirecte lozingen. Daarnaast leiden wij onze mensen extra op om risico's van indirecte lozingen te herkennen en erop te kunnen acteren.

Effecten 2026 en verder

- We onderzoeken de rol van de ODBN ten aanzien van de waterkwantiteit.
- We verwachten een beleidsintensivering om te voldoen aan de eisen uit de kaderrichtlijn water, met de nodige gevolgen voor onze taakuitvoering.
- We blijven inzetten op samenwerking en nauwe banden met de waterschappen en leveren een bijdrage aan de waterkwaliteit vanuit onze rol als omgevingsdienst, bijvoorbeeld op het gebied van indirecte lozingen.

Informatiegestuurd werken

Bij de uitvoering van onze taken, verzamelen we veel verschillende data. Steeds meer collega's zien de waarde van data en maken er gebruik van bij hun werk. Daarnaast worden data in toenemende mate gebruikt om risico's te identificeren en VTH-taken te prioriteren. Op deze manier kunnen wij als ODBN steeds beter risicogericht en efficiënter gaan werken. Het toenemende gebruik van data zorgt er wel voor dat data beschikbaar en van voldoende kwaliteit moeten zijn. In onze datastrategie is uitgewerkt hoe we werken aan onze doelstellingen op het gebied van informatiegestuurd werken, die doorlopen tot 2028. Voor 2026 voorzien we de volgende ontwikkelingen:

- In 2026 is de uitvoering van de datastrategie in volle gang. Jaarlijks worden doelen en prioriteiten gesteld waaraan dat jaar wordt gewerkt, rekening houdend met de laatste innovaties en ontwikkelingen op het gebied van data. Dit zijn onderwerpen zoals data architectuur, data governance, dataproducten, datageletterdheid en dataethiek. De uitvoering van de datastrategie betekent ook dat meer collega's met data gaan werken en er duidelijkere richtlijnen komen met betrekking tot het beheer en gebruik van data.
- Gestimuleerd door het IBP-programma Versterking VTH verwachten we dat de komende jaren landelijk steeds meer afspraken gemaakt worden over het uitwisselen van data, het gezamenlijk gebruik van datamodellen en het inrichten van een uniforme architectuur. Dit betekent dat onze collega's eenvoudiger gegevens binnen hun vakgebied kunnen vergelijken met gegevens van andere diensten. Dit vergroot de samenwerking en effectiviteit van onze taken.
- Binnen het vakgebied Artificiële intelligentie (AI) zijn grote stappen gezet, zeker op het gebied generatieve AI (zoals ChatGPT). In toenemende mate is AI in staat om zelf teksten en afbeeldingen te maken. Deze ontwikkelingen kunnen mogelijkheden bieden om ons werk effectiever en efficiënter te maken. Wel moet rekening gehouden worden met aspecten zoals ethiek, privacy en de betrouwbaarheid van de gegenereerde output. De exacte impact is pas te bepalen als concrete projecten gaan lopen. Op dit moment zijn deze projecten er nog niet, maar gelet op de snelheid van de ontwikkelingen lijkt het onvermijdelijk dat dit in de toekomst een belangrijke rol gaat spelen.

Effecten 2026 en verder

- De implementatie van de datastrategie draagt bij aan het verder bestendigen van het informatiegestuurd werken binnen de ODBN.
- Landelijke afspraken rondom het uitwisselen van data, het gezamenlijk gebruik van datamodellen en een uniforme architectuur zullen zorgen voor een verbeterde samenwerking tussen stelselpartners.
- De eerste toepassingen van generatieve AI in de organisatie worden de komende jaren zichtbaar.

2.2 SSiB

Samen Sterk in Brabant (SSiB) is een provinciebrede samenwerkingsvorm – onder formeel werkgeverschap van de ODBN – waarin gemeenten, provincie, terreinbeherende organisaties, particuliere grondeigenaren, waterschappen en waterwinbedrijven participeren. Samen met het netwerk wordt gewerkt aan een schoon, veilig en groen buitengebied. SSiB handhaaft op zaken als stroperij, wildcrossen, afvaldumpingen en het overtreden van de toegangsbepalingen. Daarbij kan SSiB onder andere steunen op een eigen handhavingsteam, dat samen met boa's van de handhavingspartners en met ondersteuning van de politie optreedt in de Brabantse natuur- en buitengebieden.

SSiB hanteert een eigen planning en controle-cyclus, inclusief bijbehorende documenten zoals het meerjarenprogramma en het jaarverslag. Zie hiervoor **www.ssibbrabant.nl**.

2.3 Ontwikkelingen binnen de Milieuklachtencentrale (MKC)

Voor de gemeenten en de provincie voert de ODBN de millieuklachtenregeling uit. Burgers kunnen melding doen bij de milieuklachtencentrale als zij overlast ervaren van bedrijven of (particuliere) handelingen die (mogelijk) in strijd zijn met de wetgeving, bijvoorbeeld wanneer sprake is van geluidsoverlast, geuroverlast of bodemverontreiniging. De MilieuKlachtenCentrale (MKC) is een samenwerkingsconstructie van de Brabantse omgevingsdiensten. De MKC zet de klacht vervolgens door naar de betrokken omgevingsdienst.

De burger wordt mondiger en dat zien we terug in stijgende landelijke klachtenpatroon. In onze regio hebben we ook jaren te maken gehad met een stijging in het aantal klachten, waarbij het aantal klachten in de periode tussen 2018 en 2022 is gegroeid van een kleine 3.500 tot ruim 5.600 klachten. Sindsdien is het aantal klachten gestabiliseerd en hebben we zelfs een daling kunnen waarnemen. Desondanks blijft het aantal klachten hoog. De komende jaren proberen we de klachten steeds beter te analyseren om in kaart te brengen wat er werkelijk speelt.

Effecten 2026 en verder

→ We verwachten steeds beter in te schatten hoe en waarom het klachtenpatroon zich ontwikkelt zoals het zich ontwikkelt.

2.4 Beheer stortplaatsen

De ODBN heeft nog een gesloten stortplaats in beheer. Het betreft de Voorste Heide in Oss. Ambtelijk zijn er initiatieven genomen om ook deze stortplaats over te dragen aan een daartoe opgerichte organisatie die de eeuwigdurende nazorg professioneel beheert. Het proces verloopt echter moeizaam.

De voorziening die op onze balans rust wordt jaarlijks herzien op basis van actueel beheer en geldend regelgeving voor de berekening. We zien de laatste jaren dat er moet worden aangevuld vanwege uitgevoerde werkzaamheden, indexatie en veranderde rekenmethoden. Dit leidt tot een evenredige bijdrage per deelnemer voor het op peil houden van deze voorziening. Voorgesteld wordt om de rentebaten gerelateerd aan deze voorziening hiervoor te bestemmen.

Effecten 2026 en verder

→ Het aandeel in de rentebaten dat wordt ontvangen op de voorziening Voorste Heide wordt primair ingezet ter dekking dan wel demping van het financieel effect van de jaarlijkse actualisatie.

Ontwikkelingen in de Individuele dienstverlening

3 Ontwikkelingen in de Individuele Dienstverlening

Inhoud programma

Het programma Individuele Dienstverlening sluit aan op de uitvoeringsprogramma's en opdrachten die we met onze deelnemers vaststellen. Het gaat om onze kerntaken: vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering op het gebied van milieu, natuurbescherming, ruimtelijke ontwikkeling en omgevingsrecht. Voor de basistaken geldt dat onze deelnemers deze bij de ODBN neer dienen te leggen. Voor de (overige) verzoektaken geldt dat deelnemers zelf in afstemming met de ODBN de afweging maken of en in welke omvang deze belegd worden bij de ODBN.

3.1 Uitvoering van onze kerntaken

Vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn onze kernactiviteiten samen met onze meer specialistische taken op het gebied van onder andere asbest, energie en bodem en onze specialistische adviserende dienstverlening. Alle ontwikkelingen in deze kadernota hebben een relatie met de uitvoering van deze taken.

Omgevingswet

Nu de omgevingswet 1 januari 2024 van kracht is geworden, speelt de omgevingswet een minder bepalende rol in de kadernota dan voorgaande jaren. Hoewel de wet nu is doorgevoerd en onderdeel is van de dagelijkse praktijk, blijven we werken aan de interpretatie en doorontwikkeling van dit nieuwe wettelijke stelsel. Daarbij speelt het inspelen op nieuwe jurisprudentie rond de Omgevingswet een belangrijke rol. Denk bijvoorbeeld aan het acteren op jurisprudentie over de (algemene en specifieke) zorgplicht.

In 2026 worden naar verwachting twee landelijke tussentijdse evaluaties uitgevoerd over het functioneren van het wettelijke stelsel in de praktijk. Op basis van deze evaluaties en de ervaringen van overheden en bedrijven kunnen er nog kleine aanpassingen in het stelsel aangebracht worden. Ook deze wijzigingen kunnen van invloed zijn op onze taakuitvoering.

Uitvoerings- en Handhavingsstrategie

In 2025 werken we onder de nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2025-2028 (U&H-strategie), de opvolger van het voormalige Regionaal Operationeel Kader Toezicht & Handhaving) ROK-TH en het Regionaal Operationeel Kader Vergunningverlening (ROK-VV). De U&H-strategie vormt het kader waarbinnen uitvoering wordt gegeven aan vergunningverlening, toezicht en handhaving. De U&H-strategie is gebaseerd op een omgevingsanalyse waarin de voornaamste ontwikkelingen in onze omgeving zijn geschetst. De U&H-strategie bevat een set doelstellingen voor onze taakuitvoering. Op deze doelstellingen zullen we jaarlijks de voortgang monitoren, en zo nodig de doelstellingen bijstellen.

Onderdeel van de nieuwe U&H-strategie is een jaarlijkse terugkerende analysesystematiek waarmee de problemen bij het naleven van de milieuwetgeving in kaart worden gebracht en inhoudelijke prioriteiten gesteld worden. Het doel van dit analysemodel is om de beschikbare capaciteit van de

ODBN dáár in te zetten waar de risico's en het te bereiken effect het grootst zijn. Jaarlijks worden bestaande inhoudelijke prioriteiten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving geëvalueerd en waar nodig bijgesteld, gebruikmakend van de kennis van de medewerkers en de informatie die uit data gedestilleerd kan worden. Dit gebeurt in nauwe afstemming met de deelnemende gemeenten, waarbij ook bestuurlijke prioriteiten worden meegewogen.

Effecten 2026 en verder

- → De komende jaren breidt de jurisprudentie rond de Omgevingswet verder uit. We vertalen de jurisprudentie naar de wijze waarop wij onze taken uitvoeren.
- → Mogelijk volgen in 2026 nog enkele wijzingen in de Omgevingswet naar aanleiding van landelijke evaluaties. We houden eventuele gevolgen voor de taakuitvoering nauwlettend in de gaten.
- → Vanaf 2025 werken we onder de nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie.
- → In 2025 werken we met doelstellingen voor de ODBN op concrete thema's die we periodiek zullen monitoren en evalueren.

3.1.1 Vergunningverlening

Als ODBN verzorgen we de vergunningverlening en ontheffingen op het gebied van milieu en natuur voor onze deelnemers. Onder vergunningverlening verstaan we: het voorbereiden van beschikkingen tot het verlenen, wijzigen, intrekken of weigeren van omgevingsvergunningen voor het onderdeel milieu en het beoordelen van meldingen, het voorbereiden van beschikkingen (toestemming om andere gelijkwaardige maatregelen te treffen) en het opstellen van (maatwerk) voorschriften. In 2026 voeren we onze taken voor wat betreft vergunningverlening uit in overeenstemming met de nieuwe Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2025-2028 (U&H-strategie). Voor de provinciale taken geldt daarnaast het 'Instrumenteel kader vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht'.

Veel vergunningszaken die we op dit moment afhandelen, vallen nog onder het oude wettelijke stelsel. Daarom is het effect van de Omgevingswet in de praktijk nog niet geheel zichtbaar. Dat betekent bijvoorbeeld dat nog geen uitsluitsel gegeven kan worden over de mogelijke verschuiving van vergunningverlening naar toezicht- en handhaving waarover in het verleden is gespeculeerd. Deze verschuiving zou samenhangen met het feit dat onder het nieuwe stelsel veel activiteiten die vergunningsplichtig waren, meldingsplichtig zijn geworden. Dat zou consequenties kunnen hebben voor de werkvoorraad van onze vergunningverleners, maar de precieze gevolgen voor onze capaciteit en prioritering worden pas helder als we wat langer onder de Omgevingswet hebben gewerkt.

Wel zien we dat het werk van onze vergunningverleners steeds complexer wordt. Dit komt deels doordat we een deel van de taken – met name de meldingen – risicogericht willen oppakken. Dat betekent dat de relatief eenvoudige zaken bijvoorbeeld administratief afgehandeld kunnen worden. Wat overblijft is de complexere casuïstiek, die een groter beroep doet op onze kennis en kunde.

We constateren dat in onze regio verschillend wordt omgegaan met de ruimte die de Omgevingswet laat voor het heffen van leges. Een mogelijk effect van de hogere leges is dat bedrijven ons verzoeken om een vergunning ambtshalve te actualiseren, in plaats van actief zelf een vergunning aan te vragen, om op die manier de leges te omzeilen. Het ligt niet voor de hand dat we daaraan mee gaan werken. Wel zou het goed zijn als onze deelnemers in ogenschouw nemen dat de grote regionale verschillen in het heffen van leges niet bijdragen aan een gelijk speelveld.

Voor de komende jaren hebben we een belangrijke uitdaging in het dempen van de grote schommelingen in onze werkvoorraad. We zien dat ons werk steeds vaker hele grote pieken kent, tegenover periodes waarin bijvoorbeeld de vergunningverlening stagneert. Een voorbeeld daarvan is die van de stallendeadline, waarbij veel vergunningsaanvragen tot het laatst zijn uitgesteld, met alle gevolgen van dien voor onze werkvoorraad. Gelet op de ontwikkelingen rond de mestcrisis en de Kaderrichtlijn Water is het helemaal niet uit te sluiten dat we in de toekomst met vergelijkbare pieken en dalen geconfronteerd worden.

Effecten 2026 en verder

- → De gevolgen van de Omgevingswet op de vergunningverlening worden goeddeels pas in 2025 duidelijk.
- → We zien grote verschillen in het heffen van leges en benadrukken het belang van een regionaal gelijk speelveld.
- → We streven naar een werkwijze waarmee we de grote pieken (en dalen) in de vergunningverlening kunnen dempen.
- → Ons werk wordt steeds complexer als gevolg van de risicogerichte aanpak, waarbij vooral de meest complexe zaken voor onze vergunningverleners overblijven.

3.1.2 Toezicht

Naast vergunningverlening verzorgt de ODBN het toezicht op naleving van de milieuregels. In 2026 voeren we onze toezichttaken uit onder het nieuwe uitvoerings- en handhavingskader. Net als voor vergunningverlening geldt voor toezicht dat we onze provinciale toezichttaken blijven uitvoeren in overeenstemming met het Instrumenteel kader vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Vanuit onze toezichthoudende rol willen we daar zijn waar we het verschil kunnen maken. Daarvoor zetten we in op innovatie, zoals het gebruik van drones bij ons toezicht. Daarnaast maken we gebruik van onze steeds betere informatiepositie om gerichtere controles uit te kunnen voeren. In de toekomst is het te voorzien dat we ook gebruik maken van nieuwe technieken als AI om onze toezichttaken doeltreffender en doelmatiger uit te kunnen voeren.

Binnen toezicht groeit het belang van het zogenoemde 'risicomodel milieutoezicht'. Het risicomodel bestaat uit drie factoren – kans op overtreding, milieueffect en de tijd sinds de laatste controle – die tezamen leiden tot een risicoscore. Met deze scores kan een slimme selectie van bedrijven gemaakt worden en kan het toezicht daar plaatsvinden waar de (milieu)risico's het grootste zijn. Bovendien kan tijdens het toezicht meer aandacht worden besteed aan de belangrijkste risico's. De komende jaren werken we aan verbeteringen in het risicomodel, onder andere door gericht controles uit te voeren om ook de datakwaliteit die ten grondslag ligt aan het model te verbeteren.

Voorgaande werkwijze betekent net als voor vergunningverlening dat het toezichtwerk complexer wordt. Met het risicomodel zijn we immers snel bij de relatief 'zwaardere' zaken.

Effecten 2026 en verder

- → We verwachten steeds effectiever toezicht te kunnen houden door de inzet van nieuwe technieken en innovaties.
- → Het risicomodel krijgt in toezicht een steeds belangrijkere rol en helpt ons om daar te zijn waar we het grootste effect kunnen bereiken.
- → Toezicht wordt complexer doordat we steeds risicogerichter werken.

3.1.3 Handhaving

Handhaving – zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk – is één van onze instrumenten om bij te kunnen dragen aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving. Hoewel handhaving – en zeker strafrechtelijke handhaving – nooit een doel op zichzelf mag zijn, is het wel een belangrijk middel wanneer naleving van de wet- en regelgeving uitblijft.

Handhaving vraagt om intensieve samenwerking tussen de diverse handhavingspartners. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om verschillende instanties in de zogenoemde strafrechtketen – denk aan de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de omgevingsdiensten – maar ook om samenwerking binnen de ODBN, tussen toezichthouders, juristen en boa's. Gezamenlijk dragen we zorg voor de handhaving van het omgevingsrecht.

Intern werken we aan de verbetering van de afstemming tussen medewerkers binnen toezicht en handhaving. In 2026 hebben we twee jaar gewerkt met de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO), de opvolger van de LHS. In 2024 hebben we een project afgerond waarmee we de LHSO hebben geïmplementeerd binnen de organisatie. De komende jaren verwachten we de vruchten te plukken van de in dat kader tot stand gekomen nieuwe werkwijzen, -afspraken en -processen.

Onderwijl werken wij ook aan de verdere bestendiging van de samenwerking met onze handhavingspartners. We stellen vast dat hoewel we elkaar op casusniveau weten te vinden, we in de tactisch en strategische afstemming met onze partners nog iets te winnen hebben. Daarom hebben we samen met de andere Brabantse Omgevingsdiensten een opdracht uitgeschreven om de overlegstructuur op het gebied van strafrechtelijke handhaving verder uit te werken, in navolging op het in 2024 verschenen 'samenwerkingsmodel bestuursrecht-strafrecht' uit het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH. We verwachten de formele overlegstructuur in 2025 opgetuigd te hebben, waarna we gezamenlijk kunnen toewerken naar gezamenlijke doelen en prioriteiten ten aanzien van bestuurs- en strafrecht en goed afstemde werkwijzen.

Effecten 2026 en verder

- → We verwachten de komende jaren steeds intensiever samen te kunnen werken met onze handhavingspartners.
- → De komende jaren verwachten we een toename in het aantal strafzaken als resultaat van nieuwe werkwijzen, processen en werkafspraken (intern) en de hiervoor genoemde samenwerking met de handhavingspartners (extern).

3.2 Natuurbescherming

De Omgevingswet bevat de regels op het gebied van natuurbescherming, die voor 1 januari 2024 opgenomen waren in de Wet Natuurbescherming. De wet regelt zo de bescherming van natuurgebieden die uniek zijn voor Nederland en Europa en de bescherming van planten, dieren, bossen en andere houtopstanden. De ODBN verzorgt namens de provincie Noord-Brabant de vergunningverlening en de ontheffingen op het gebied van natuurbescherming. Daarnaast wordt ook de gemeentelijke opgave op het onderdeel natuur steeds meer ingevuld door de ODBN.

In 2024 is de Europese Natuurherstelwet aangenomen. De wet omvat herstelmaatregelen die ervoor moeten zorgen dat in 2030 ten minste 20% van de land- en zeegebieden van de EU hersteld is, en in 2050 alle aangetaste ecosystemen. Met deze wet krijgt Nederland er diverse inspanningsverplichtingen bij ten aanzien van de natuurbescherming. Lidstaten moeten naar verwachting nationale herstelplannen opstellen, waarin wordt aangegeven hoe de doelstellingen verwezenlijkt worden. Welke gevolgen dit heeft voor ons takenpakket is nog onduidelijk.

De aandacht voor gebiedsbescherming en soortenbescherming blijft de komende jaren dus onverminderd hoog. Deels is een toename te verwachten van het aantal bedrijven (en woningen) dat verduurzaamt, waarbij de daarbij behorende renovaties VTH-werkzaamheden ten aanzien van soortenbescherming (flora en fauna) zullen (blijven) 'uitlokken', met een toename van het aantal vergunningaanvragen. Het intensievere gebruik van de groene ruimte leidt tot meer druk op (benodigde inzet voor) de betrokken toezichts- en handhavingstaken.

3.2.1 Gebieden (Natura 2000)

De stikstofproblematiek heeft een grote invloed op onze taakuitvoering. Grote delen van ons werkgebied zijn onderdeel van Natuurnetwerk Brabant/Nederland en daarnaast kennen wij verschillende Natura 2000-gebieden. Tegelijkertijd kent onze regio een hoge concentratie van intensieve veehouderijen. Veel Natura 2000-gebieden voldoen niet aan de natuurdoelstellingen en onze regio vormt daarop geen uitzondering. De vergunningverlening stokt doordat het bestaande beleid ontoereikend is om de doelstellingen uit de habitatrichtlijn te behalen.

Als ODBN denken we ondanks de uitdagingen graag mee hoe we ontwikkelingen mogelijk kunnen maken. Zo pakken wij onze rol als uitvoeringsdeskundige door in gesprek te blijven met de beleidsmakers bij de provincie, maar ook door landelijk onze visie op de problematiek en mogelijke oplossingen aan te dragen. Zo hebben we een signaalfunctie richting Rijk en provincie om tot uitvoerbaar beleid te komen.

Om bij te dragen aan de ruimte voor nieuwe ontwikkelingen zal in 2026 mogelijk ook actief intrekken van vergunningen aan de orde zijn. De provincie heeft daarvoor voor 2026 waarschijnlijk beleid opgesteld, waarna de ODBN de uitvoering daarvan op kan pakken. Ook het intrekken van milieuvergunningen zal naar verwachting vaker plaats gaan vinden. Vanwege de implicaties daarvan zijn mogelijk extra juridische procedures te verwachten.

Het streven van de ODBN blijft om een goed evenwicht te vinden tussen het bereiken van de doelstellingen voor de Natura 2000-gebieden enerzijds en het mogelijk maken van gewenste ontwikkelingen in de leefomgeving anderzijds.

3.2.2 Soortenbescherming en houtopstanden

Er is sprake van een spanningsveld tussen de energietransitie enerzijds en natuurbeschermingsdoelen anderzijds. Dit zien we duidelijk terug bij de soortenbescherming. Gemeenten hebben een grote opgave in de verduurzaming van woningen. Onderdeel daarvan bijvoorbeeld is het aanbrengen van isolatiemateriaal, bijvoorbeeld in de spouwruimte van woningen. Deze spouw is echter een geliefde verblijfplaats van vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen, die worden beschermd in de natuurwetgeving. Daarom is een ecologisch onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten verplicht, alvorens tot isolatie en verduurzaming van de woning overgegaan kan worden.

Het ecologisch onderzoek kan per project (of in geval van een particuliere woning, per woning) worden uitgevoerd, maar de Provincie Noord-Brabant stimuleert gemeenten om dit in één keer voor de gehele gemeente te doen middels een Soortenmanagementplan (SMP) met daarin maatregelen op gebiedsniveau. Het Rijk stelt hier via de provincie ook subsidie voor beschikbaar als tegemoetkoming in de kosten. De komende periode onderzoeken we welke rol de ODBN hier mogelijk in kan spelen als adviseur of kennishouder. Daarnaast proberen we mogelijke bedreigingen van soorten vroegtijdig te signaleren, bijvoorbeeld door aan de voorkant aan te haken op de stoppersregeling, zodat we kunnen vaststellen waar mogelijk (ver)bouwactiviteiten kunnen gaan plaatsvinden.

Binnen houtopstanden verwachten we de komende tijd een kwaliteitsimpuls aan het toezicht te geven, bijvoorbeeld door de inzet van drones.

Effecten 2026 en verder

- → Naast de aanhoudende stikstofproblematiek verwachten we dat waterkwaliteit een steeds belangrijkere rol gaat spelen.
- → We spelen een belangrijke signaalfunctie door aan te schuiven bij de provincie en op landelijk niveau.
- → We zetten in op het intrekken van vergunningen om latente ruimte te voorkomen.
- → We verwachten dat deelnemers en andere Brabantse gemeenten een groter beroep op ons doen bij het opstellen van een soortenmanagementplan en bereiden ons daarop voor.
- → We verwachten dat ook ons toezicht in het kader van natuurbescherming kan profiteren van innovaties binnen toezicht.

3.3 Specialistische Dienstverlening

De ODBN voert voor haar deelnemers ook specialistische milieu(advies)taken uit. Daaronder vallen taken op het gebied van ruimtelijke ordening, geluid, externe veiligheid en lucht/geur. Onze specialisten zijn voor onze vergunningverleners en toezichthouders het aanspreekpunt voor inhoudelijke adviezen met betrekking tot deze disciplines. Naast de specialistische adviestaken onderscheiden we binnen de ODBN ook de specialistische VTH-taken, voor asbest, bodem en energie.

Het is van belang om de specialismes in samenhang te bezien. Bij het slopen van een woning kan asbest vrijkomen, wat ook weer in de bodem terecht kan komen. Onder 3.3.1 Externe Veiligheid hebben we ook al aangegeven dat aan de toepassing van nieuwe energiebronnen ook een geluidscomponent of een externe veiligheidscomponent kan zitten. Als ODBN proberen we deze integrale samenhang zoveel mogelijk te bewaken.

De specialisten staan centraal in de lopende gesprekken over de adviesrol van de ODBN. De omgevingsplannen moeten uiterlijk in 2031 vastgesteld zijn. Enige uniformiteit in de omgevingsplannen is van groot belang voor de uitvoerbaarheid van de VTH-taken, maar op het moment van schrijven moeten nog afspraken worden uitgewerkt over de precieze adviesrol en bijdrage van de ODBN bij de omgevingsplannen. Incidenteel adviseren we op de omgevingsplannen door deze toetsen op de uitvoerbaarheid van de VTH-taken, mits deze adviesvragen passen binnen de bestaande werkvoorraad. Een grotere adviesrol van de specialisten ten aanzien van de omgevingsplannen doet een extra beroep doen op de huidige capaciteit.

Daar komt bij dat we de afgelopen jaren de inzet van de specialisten al hebben zien toenemen. Een andere, grotere rol bij de totstandkoming van de omgevingsplannen – de specialisten van de ODBN als uitvoeringsgerichte milieuadviseurs - vraagt dus om een uitbreiding van de capaciteit.

3.3.1 Ruimtelijke Ontwikkeling

Onze RO-specialisten beoordelen ruimtelijke plannen op zes van de twaalf milieuaspecten, bij wijze van verzoektaak. Onder de Omgevingswet zien we een groeiend belang van integraliteit in onze taakuitvoering. Het is belangrijk dat de verschillende disciplines binnen de organisatie elkaar goed en tijdig weten te vinden. En ook extern speelt het belang van een deugdelijke integrale aanpak, bijvoorbeeld aan de Omgevingstafels. RO sluit onder de Omgevingswet ook aan op de omgevingstafels – al behoeft de rol van de ODBN aan deze omgevingstafels nog wel enige aandacht – en wordt gevraagd een bijdrage te leveren aan de zogenoemde 'QuickScan milieu', waarmee gemeenten in staat gesteld worden om snel en efficiënt inzicht te krijgen in de samenhang tussen gezondheid en leefomgeving in een bepaald gebied. De komende tijd moet verder duidelijk worden hoe de bijdrage van de ODBN aan deze tafels eruit moet zien.

Effecten 2026 en verder

- → We verwachten richting 2026 meer zicht te krijgen op de rol van de ODBN ten aanzien van de omgevingsplannen. We zetten in op uniformiteit waar mogelijk en zeker indien noodzakelijk voor de uitvoerbaarheid van onze taken.
- → We gaan verder met het verkennen van de rol van de ODBN aan de omgevingstafels.

3.3.2 Externe Veiligheid (Omgevingsveiligheid)

Externe Veiligheid (EV, onder de Omgevingswet: omgevingsveiligheid) gaat over risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Gevaarlijke stoffen zijn bijvoorbeeld vuurwerk, LPG of munitie. Het vervoer van die stoffen kan over weg, water, spoor of door buisleidingen gaan. Onder de milieu(advies)taken van de specialisten EV valt de advisering richting VTH, advisering op ruimtelijke plannen en werkzaamheden rondom de REV-registratieverplichting (Register Externe Veiligheid) van risicovolle milieubelastende activiteiten.

In het REV zijn risico's met gevaarlijke stoffen vastgelegd, zoals de bedrijven die brandbare, explosieve of giftige stoffen verwerken en/of opslaan. Rondom die (combinatie van) bedrijven (of: MBA's) ligt een (ruimtelijke) contour met regels over wat er wel en niet binnen die contour gebouwd mag worden. Bij nieuwe registraties geeft het register inzicht in de wijziging van deze contouren; deze gewijzigde contouren hebben veel effect op omgevingsplannen. Het is van groot belang dat externe veiligheid aan de voorkant wordt betrokken bij de totstandkoming van de omgevingsplannen. Dit zodat aanpassingen als gevolg van de gewijzigde veiligheidscontouren tijdig meegenomen kunnen worden.

Met de komst van de Omgevingswet zijn er extra risicovolle activiteiten aan het REV toegevoegd, zullen er meer meldingen binnenkomen, waardoor er meer capaciteit nodig is om deze in het REV te verwerken.

Ook de energietransitie blijft voor Externe Veiligheid aandacht vragen in 2026. Er zijn diverse initiatieven in onze regio met een externe veiligheidscomponent. De advisering hierop vergt meer tijd omdat het nieuwe technieken betreft, waar we nog niet alles van weten. Voorbeeld daarvan is de opkomst van zijn de nieuwe Energie Opslag Systemen (EOS), als antwoord op de netcongestie. Dergelijke systemen kunnen veel energie opslaan, maar zijn niet zonder risico. Maar te denken valt ook aan allerlei toepassingen ten aanzien van waterstof als duurzame brandstof en mestvergistingsinstallaties. We volgen de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot deze technieken op de voet, zodat we daar zo snel mogelijk over kunnen adviseren.

Effecten 2026 en verder

→ We verwachten meer meldingen van risicovolle activiteiten die in het REV verwerkt moeten worden, met de nodige gevolgen voor de benodigde capaciteit.

→ We volgende landelijke ontwikkelingen met betrekking tot nieuwe technieken met gevolgen voor onze taakuitvoering ten aanzien van externe veiligheid.

3.3.3 Lucht/Geur

De luchtkwaliteit vraagt de komende jaren de nodige aandacht in Nederland. We verwachten de komende jaren een beleidsintensivering met betrekking tot lucht, om de klimaatdoelen te kunnen behalen. In onze regio hebben we daarnaast te maken met het Schone Lucht Akkoord (SLA).

Als onderdeel van de eerder aangehaalde juridisering van de leefomgeving zien we dat er steeds kritischer gekeken wordt naar de rol van de overheid. In ons werkgebied wordt lokaal niet altijd voldaan aan de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit. Hoewel er nog aan de landelijke normen voldaan wordt, is bekend dat die ook grofweg gehalveerd gaan worden. Daardoor zal het minder vanzelfsprekend worden dat voldaan kan worden bij nieuwe plannen en projecten. De omgevingswaarden en diens grenswaarden zijn nimmer bedoeld om op te handhaven, maar in toenemende mate wordt dat wel verwacht of gevraagd. De relatie tussen omgevingswaarden en de veroorzaker is moeilijk te leggen, omdat een groot deel van de vervuiling onderdeel vormt van een deken die deels zelfs uit het buitenland komt.

De komende jaren zetten we in op metingen bij de meest risicovolle bedrijven en onderzoeken we hoe we beter inzicht krijgen in de feitelijke uitstoot door bedrijven. Ook onderzoeken we de mogelijkheden van alternatieve stoffen en versterken we de samenwerking met de GGD rond de gezonde luchtnormen.

Binnen ons werkgebied is ook de geurbelasting relatief hoog. Daarbij zien we – in tegenstelling tot de algemene ontwikkeling van de milieuklachten – dat het aantal klachten over geur blijft toenemen. Jurisprudentie dwingt tot strengere geurnormering, maar tegelijkertijd is het ook hier ingewikkeld om te handhaven omdat de bron van geuroverlast vaak moeilijk vast te stellen is. Wel hopen dat er in de toekomst meer mogelijk is met nieuwe technieken als 'e-nose', waarmee op basis van algoritmes meer mogelijk is op het gebied van geur.

Ook adviseren we komende jaren over helder en werkbare normeringen rond geur in omgevingsplannen en zetten we in op het faciliteren van contacten tussen klagers en bedrijven om geuroverlast zoveel mogelijk in te perken

Effecten 2026 en verder

→ We onderzoeken hoe we grip krijgen op de feitelijke uitstoot van stoffen door bedrijven.

→ In de toekomst is naar verwachting ook op het gebied van geur meer mogelijk door innovaties als 'e-nose'.

3.3.4 Geluid

Geluid heeft grote invloed op de kwaliteit van de leefomgeving en speelt dan ook bijna altijd een rol bij nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. Zo zien we dat er steeds meer vragen zijn bij deelnemers over geluid, bijvoorbeeld omdat nieuwe energiesystemen nieuwe geluidsbronnen meebrengen waar nog onvoldoende regels voor zijn. Ook worden er steeds meer evenementen georganiseerd, terwijl we aan de andere kant minder tolerant lijken te zijn geworden voor geluidsoverlast (zie ook hier de relatie met de mondiger wordende burger).

Bijzondere ontwikkeling is het bewustzijn over het 'laagfrequent geluid' waar mensen veel hinder van kunnen ondervinden. Het ontbreekt momenteel aan een helder kader voor omgevingsdiensten om hierop te kunnen acteren. Komende jaren willen we bijdragen aan een beleidslijn voor de rol van de omgevingsdienst bij (voorkoming van overlast door) laagfrequent geluid.

Effecten 2026 en verder

→ We verwachten meer vragen van deelnemers en mogelijk meer klachten over geluid door de komst van nieuwe geluidsbronnen.

→ We onderzoeken de mogelijke bijdrage van de ODBN bij het tegengaan van de (gevolgen van) 'laagfrequent geluid'.

3.3.5 Bodem

Voor bouwen en verbouwen is veelal een vergunning en bodemonderzoek nodig. Onder de Omgevingswet zijn een aantal bodemtaken van provincie verschoven naar gemeenten. Onder het takenpakket bodem valt het beoordelen van meldingen bodemkwaliteit, mobiel breken, gesloten bodemenergiesystemen en het beoordelen van meldingen voor toepassing van immobilisaten. Als er ruimtelijke ingrepen plaatsvinden, hoort het bij het taakgebied van de omgevingsdienst om zicht te houden op wat er met die grondstromen gebeurt, om te zorgen dat de grondstromen op de juiste wijze en naar de juiste plaats worden afgevoerd. We verwachten meer capaciteit nodig te hebben voor bodem, door een toestroom aan bodemgerelateerde vragen vanuit onze gemeentelijke opdrachtgevers. Deze toename in het aantal vragen is deels een gevolg van de eerdergenoemde verschuiving van te taken en het feit dat de gemeenten zelf slechts beperkt bodemspecialisten in huis hebben.

Het thema bodem hangt samen met alle andere inhoudelijke thema's die in deze kadernota aan bod komen. Zo hebben we afgelopen jaren gezien dat PFAS in de bodem terecht komt, en daar eigenlijk niet meer uit te krijgen is. Maar bijvoorbeeld ook de woningbouwopgave kan gevolgen hebben voor de bodemkwaliteit. Denk bijvoorbeeld aan het besluit om een parkeergarage onder een nieuw appartementencomplex te plaatsen of wanneer asbest in de bodem terechtkomt bij de verbouwing van een pand om nieuwe woonruimte te creëren. We zien in de praktijk dat bodem vaak pas laat bij de ontwikkeling van een initiatief wordt betrokken. Vanuit de ODBN proberen we te stimuleren dat de bodemkwaliteit eerder meegewogen wordt bij nieuwe projecten en ontwikkelingen.

In het kader van de kwaliteit van de bodem wordt met de Basisregistratie Ondergrond het gebruik van de ondergrond voor opgaven als energietransitie, klimaatadaptatie, woonopgave en economische groei in kaart gebracht. Voor een goed beleid en efficiënt beheer van de ondergrond zijn eenduidige, betrouwbare data en informatie essentieel. De data over de ondergrond worden in tranches ingevoerd in de basisregistratie. Per 1 juli 2025 is de vijfde tranche van de Basisregistratie Ondergrond van kracht, waarbij data over de milieukwaliteit aan de registratie wordt toegevoegd. Mogelijk heeft de ODBN hier een rol in als verzoektaak, maar dit is op het moment van schrijven nog niet geconcretiseerd.

De komende jaren verwachten we dat illegale grondstromen een belangrijk uitdaging blijven. Het gaat dan bijvoorbeeld over het niet melden van grondtoepassingen, waaronder transport. Daarom willen we blijven inzetten op (keten)toezicht op grondstromen en integrale transportcontroles, die niet alleen van waarde zijn voor de vakgroep bodem, maar ook voor de integrale samenwerking met handhavingspartners.

Effecten 2026 en verder:

- → We verwachten meer capaciteit nodig te hebben voor bodem, door een toestroom aan bodemgerelateerde vragen vanuit onze gemeentelijke opdrachtgevers.
- → We verwachten dat bodem de komende jaren een belangrijker thema wordt gelet op het behalen van de klimaat- en natuurdoelstellingen.
- → We streven ernaar dat de bodemkwaliteit vaker aan de voorkant wordt meegewogen bij nieuwe projecten en initiatieven.
- → We onderzoeken de rol en bijdrage van de ODBN aan de vijfde tranche van de Basisregistratie Ondergrond.
- → We verwachten dat illegale grondstromen een groter beroep doen op onze capaciteit en zetten in op het voortzetten van belangrijke ketenprojecten en transportcontroles.

3.3.6 Sloop & Asbest

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) beoordeelt namens de gemeenten in de regio de sloopmeldingen en de asbestinventarisatierapporten en ziet toe op de uitvoering van de asbestverwijdering. Onder de Omgevingswet zijn de regelingen voor asbest aangepast. Belangrijk voor de ODBN is dat we vanaf 2024 verantwoordelijk zijn voor de volledige afhandeling van sloopmeldingen met asbest voor al onze gemeentelijke deelnemers. Het accent van het werk is daarmee behoorlijk veranderd, waarbij asbest niet meer de kern, maar een onderdeel is van een breder takenpakket gericht op sloop.

Asbest is tot 1993 toegepast in de bouw. Renovatie en sloop van gebouwen waarin asbest is toegepast blijft nog enkele decennia een thema. Voorlopig wordt de taak alleen maar groter. Onder andere door de grootschalige renovaties in het kader van de energietransitie, de stijging in het aantal verbouwingen en bijvoorbeeld het vervangen van oude daken zien we de werkvoorraad alleen maar toenemen.

Ook voor het thema asbest hebben we te maken met Europese regelgeving. Zo hebben we te maken met de 'Richtlijn betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk', de zogenoemde asbestrichtlijn, die in 2023 is herzien en eind 2025 moet zijn geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. De richtlijnen rond asbest zijn strenger geworden. Nieuw is bijvoorbeeld dat bedrijven voortaan altijd een vergunning nodig hebben om asbest te mogen verwijderen, waar voorheen certificering volstond voor kleine hoeveelheden. Dit kan ons werkveld verder verbreden, omdat we wellicht particuliere sloopmeldingen moeten gaan beoordelen en een inhoudelijke toets moeten uitvoeren op asbestinventarisatiebedrijven waarvan we de bedrijfsmatige activiteiten moeten gaan controleren.

Net als voor bodem geldt dat ketenprojecten op het gebied van asbest de komende jaren aandacht blijven behoeven. Daarnaast worden vrije-veldinspecties steeds belangrijker. We zien dat het naleefgedrag steeds beter is bij bedrijven die we regelmatig controleren, dus gaan actief op zoek naar de gebieden waar we minder vaak aanwezig zijn. Eveneens net als bij bodem willen we een verandering in gang zetten waarbij we eerder zicht krijgen op het mogelijk vrijkomen van asbest bij nieuwe projecten en ontwikkelingen in de leefomgeving, onder andere door eigenaren van panden die gesloopt of gerenoveerd gaan worden tijdig te informeren over de risico's en verplichtingen.

Effecten 2026 en verder:

- → We verwachten dat de werkvoorraad voor asbest verder toeneemt als gevolg van onder andere renovaties in het kader van de energietransitie en de strenger wordende Europese wet- en regelgeving ten aanzien van asbest.
- → We zetten in op vrije-veldcontroles en ketenprojecten op het gebied van asbest om illegale verwijdering van asbest te bestrijden.

3.3.7 Energie

De algemeen toegenomen urgentie voor klimaat in de laatste 10 jaar, heeft geleid tot een groeiende prioriteit voor energietoezicht en een intensivering van de uitvoering. Landelijk is wetgeving aangescherpt en uitgebreid en taken zijn verschoven richting omgevingsdiensten. Sinds 2023 is energietoezicht een basistaak voor omgevingsdiensten. Voor de financiering van de nieuwe taken ontvangen omgevingsdiensten tot en met 2026 een specifieke uitkering (SPUK-THE) van het rijk. Deze uitkering is een aanvulling op de al bestaande financiering van de deelnemers vanuit het Energiebod en de provinciale opdracht.

We verwachten de komende jaren een verdere beleidsintensivering op het gebied van energie. De SPUK-THE krijgt naar alle waarschijnlijkheid een vervolg na 2026. Daarnaast is nieuwe wetgeving aangekondigd. De Europese Energy Perfomance of Building Directive (EPBD IV) wordt na 2026 geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Dit betekent onder andere verplichtingen voor:

- Nieuwbouw naar 'Zero Emission Buildings' (ZEB);
- Minimale energieprestatie voor bestaande gebouwen en een 'renovatiepaspoort';
- Zon op daken;
- Laadinfrastructuur bij gebouwen en parkeerplaatsen;
- Energielabelplicht en de zichtbaarheid van het label;

Het toezicht hierop wordt bij verschillende instanties belegd. Mogelijk benoemt de wetgever onderdelen als basistaak en/of willen gemeenten vanwege de samenhang met energietoezicht onderdelen van de EPBD als verzoektaak bij de Omgevingsdienst beleggen.

- De Europese Energy Efficiency Directive (EED) legt specifieke besparingsdoelen op aan overheden. Overheidsorganisaties moeten hun energieverbruik jaarlijks met 1,9% verminderen (artikel 5) en jaarlijks moet 3% van de overheidsgebouwen worden gerenoveerd naar de nieuwbouweis (artikel 6). Deze eisen worden na 2025 geïmplementeerd in nationale wetgeving. Over het toezicht hierop is nog niets bekend.
- In 2027 wordt de energiebesparingsplicht in het Bal en Bbl aangescherpt. Op dit moment is het verplicht energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen 5 jaar terugverdienen, per 1 juli 2027 wordt dat 7 jaar. Dat betekent dat bedrijven die nu nog voldoen, extra maatregelen moeten treffen om ook na 2027 te voldoen aan wet- en regelgeving. Dat betekent extra inzet op toezicht en handhaving.

Hoewel bij een aantal nieuwe regelingen nog niet duidelijk is welke rol de ODBN daarin krijgt, is de verwachting dat de omvang van energietaken bij de ODBN verder groeit. De nieuwe taken komen bovenop het al bestaande energietoezicht dat onverminderd wordt doorgezet. In hoeverre de kosten van de nieuwe taken worden gecompenseerd in het gemeentefonds of in het vervolg op de SPUK-THE regeling is nog niet bekend.

3.4 Mobiliteit

Sinds 1 juli 2024 is de registratieverplichting Werkgebonden Personenmobiliteit (WPM) van kracht. Sindsdien zijn organisaties met 100 of meer werknemers en alle publieke rechtspersonen zoals gemeenten, provincies en ministeries, verplicht het zakelijke verkeer en het woon-werkverkeer te registreren en hierover uiterlijk 1 juli 2025 te rapporteren. De verplichting komt voort uit afspraken in het Klimaatakkoord om de CO2 uitstoot van werkgebonden personenverkeer in 2030 met 1Mton te verminderen. Mocht uit de rapportages blijken dat het doel in 2030 niet wordt gehaald, volgt na 2026 mogelijk normering. Het toezicht op de naleving van deze taak is als basistaak bij omgevingsdiensten belegd.

In 2024 is een handreiking verschenen voor de uitvoering. Van omgevingsdiensten wordt verwacht dat ze toezien op het indienen van de rapporten en deze steekproefsgewijs inhoudelijk beoordelen. De eerste rapportage moet uiterlijk 30 juni 2025 zijn ingediend en heeft betrekking op de periode 1-juli – 31 december 2024.

Effecten 2026 en verder:

- We verwachten een verdere beleidsintensivering op het gebied van energie, onder andere als gevolg van nieuwe wetgeving. De verwachting is ook dat de taken van de ODBN hierin mee moeten groeien.
- Tot en met 2026 ontvangen we een specifieke uitkering van het Rijk voor energie, die waarschijnlijk ook na 2026 een vervolg krijgt.
- In 2025 start het toezicht op de WPM.
- In 2026 moet duidelijk worden welk vervolg de registratieverplichting gaat krijgen. We houden de resultaten van de evaluatie van de WPM nauwlettend in de gaten.

Ontwikkelingen in de Bedrijfsvoering

4 Ontwikkelingen in de Bedrijfsvoering

Dit programma gaat over de bedrijfsvoering van de ODBN. Alle ontwikkelingen die de bedrijfsvoering van de ODBN raken worden in dit programma vermeld.

4.1 Arbeidsmarkt en organisatie

We maken al meerdere jaren melding van de steeds krapper wordende arbeidsmarkt. Omgaan met deze krapte verwordt steeds meer business as usual. Desondanks doen we er alles aan om onze bezetting op niveau te brengen en te behouden. Dit vraagt wel steeds meer inspanning van onze medewerkers van het team Mens en Organisatie, maar ook van de lijn. De werving wordt arbeidsintensiever en leidt ook tot hogere kosten. In hoeverre er een grens is aan het kunnen doorgroeien als omgevingsdienst kunnen we niet voorspellen. Het is wel zo dat we kritisch moeten blijven op de essentie van onze taak en we voorzichtig zijn in het aannemen van de alsmaar toenemende behoefte aan onze inzet.

De taken die we uitvoeren maken we meer risicogericht en vereisen een verdergaande digitale ondersteuning van onze processen. Dat maakt dat we minder uren in rekening hoeven te brengen bij onze deelnemers. De keerzijde op korte termijn is wel dat de investering die gedaan moeten worden in bijvoorbeeld het bouwen van robots e.d. het tarief onder druk zetten. Immers, de bedrijfsvoeringkosten zullen gedekt moeten worden uit de overhead. Minder uren declarabel heeft ook tot gevolg dat de bedrijfsvoeringkosten binnen de overhead over minder uren verdeeld kunnen worden.

Krimp willen we zoveel mogelijk vermijden omdat een zekere omvang voorwaardelijk is om door te kunnen blijven ontwikkelen en kunnen voldoen aan de geldende kwaliteitscriteria en criteria van robuustheid. Met de huidige omvang (2024/2025) kunnen we onze ambities redelijk opvangen binnen de structureel beschikbare middelen. Mogelijk zal dat in relatie tot de automatisering moeilijker worden. Daarover verderop meer.

Bij langdurig verzuim (zoals zwangerschaps- en bevallingsverlof) en om de eerste groei op te vangen maken we relatief veel gebruik van inhuurkrachten. Deze optie komt onder druk te staan als gevolg van strakkere regelgeving bij CAO, geen payroll meer, en de Wet DBA waarvan het handhavingsmoratorium per 2025 is opgeheven. Wat betekent dat er strakker gehandhaafd gaat worden op schijnzelfstandigheid bij ZZP'ers. Wij zijn voor de uitvoering van onze werkzaamheden nu deels afhankelijk van de inzet van externen. Dat zal de komende jaren naar verwachting niet veranderen.

4.2 Cao-ontwikkelingen

In 2024 is er een akkoord gesloten die op 31 maart 2025 afloopt. Op het moment van schrijven zijn de inhoudelijk onderhandelingen voor de cao 2025 en verder nog niet gestart. Er zijn wel al enkele inzetten van partijen gedeeld. Dit geeft nog geen enkele zekerheid over de uitslag van die onderhandelingen. De algemene inzet van de bonden betreft een looneis tussen de 3,5% en 7% en een kortere werkweek. Beide hebben invloed op het tarief, daarnaast heeft een kortere werkweek invloed op de hoeveelheid mensen die je nodig hebt om het werk te kunnen verzetten. In een al krappe arbeidsmarkt is dit een extra grote uitdaging.

Omdat er nog geen nieuwe CAO voor 2025 en 2026 bekend is, gaan we, conform bestaand beleid, uit van de cijfers die het CPB presenteert in de Macro Economische Verkenningen (MEV). De publicatie van september 2024 is de meest recente. Jaarschijf 2025 laat nu een indexering van 4,7% zien, waar wij in de begroting 5,3% hebben opgenomen. Hiermee zal het uitgangspunt voor de begroting 2026 iets lager zijn dan het vastgestelde tarief 2025. Een onderhandelingsakkoord voor 2025 kan een negatief effect hebben op 2025 en dus ook voor de berekeningsgrondslag 2026. Voor 2026 werken we met de loonindexering van 2,6%, waarbij het onduidelijk is of dit percentage voldoende is om de effecten van een nieuwe cao op te vangen.

4.3 Prijsstijgingen

Ook voor de prijsstijgingen hebben we, conform bestaand beleid, de MEV (Macro Economische Verkenningen) aangehouden. Het is echter onrustig wat betreft de geopolitieke verhoudingen. Of, en zo ja in welke mate, dit van invloed zal zijn op de kosten van grondstoffen e.d. is onzeker.

4.4 Informatievoorziening en Automatisering

De Omgevingswet en het Interbestuurlijk Programma verbetering VTH-stelsel zal de komende jaren nog impact hebben op omgevingsdiensten. Dit zal (mogelijk kunnen) leiden tot meer uniformering in de wijze waarop de OD's functioneren en hun taken uitvoeren. Dit kan ook verplichte investeringen tot gevolg hebben, ook daarvoor geldt dat deze voor ons passend moeten zijn. De inzet van de landelijke initiatieven is om uiteindelijk efficiënter en effectiever te gaan werken op gezamenlijke onderwerpen door bijvoorbeeld centraal bepaalde ontwikkelingen te coördineren, met name informatievoorziening. Een van de ontwikkelingen is een landelijk registratie van MBA's, REV en Inspectieview. Wij zullen als omgevingsdienst hierop moeten gaan aansluiten. Wat hiervoor de noodzakelijke investeringen zijn en hoe dit gefinancierd moet worden is nog onduidelijk. Mogelijk worden hiervoor landelijk subsidies verstrekt.

Vanaf 2027 lopen een aantal licentieovereenkomsten van kernapplicaties af. Dit vraagt in 2026 extra inspanning van de organisatie in de voorbereiding hiervan. De applicaties die gebruikt worden voor Financiën en het personeelssysteem zijn op diverse fronten gekoppeld en kennen een wederzijdse afhankelijkheid. Zo ook de relatie met onze BI ondersteuning. De contractperiode van het financieel systeem loopt op 1 januari 2028 af en het personeelssysteem Is jaarlijks opzegbaar. 2027 wordt dan een overgangsjaar waarin boekjaar 2026 nog in het huidige systeem wordt afgewikkeld en boekjaar 2027 in het nieuwe systeem. Om alle rapportages en koppelingen opnieuw in te richten moet veel extra tijd geïnvesteerd worden in 2026. Dit brengt eenmalig extra kosten met zich mee voor inhuur consultantsuren en een jaar dubbele licentiekosten. Hiervoor zal een dotatie in de bestemmingsreserve incidentele projecten worden gevraagd van € 400.000. Begin 2025 wordt een businesscase opgesteld. Op basis hiervan kunnen we een betere verwachting uitspreken over mogelijke (incidentele) financiële gevolgen voor 2026.

Bovenstaande ontwikkelingen staan los van de lokale ambities met betrekking tot informatievragen. Om te kunnen blijven voldoen aan de lokale wensen kunnen we de toename niet blijven bekostigen uit de reguliere overhead. Onze deelnemers moeten er zich op voorbereiden dat we in relatie tot dergelijke verzoeken naar externe financiering zullen zoeken. Dat kan middels additionele opdrachten of uitbereiding van het budget Collectieve taken.

Effecten 2026 en verder

- → De structurele effecten van de CAO 2024 zijn vertaald in het tarief.
- → De structurele effecten voor de loonindex zijn voor 2025 en 2026 verwerkt conform de macro economische verkenningen omdat de effecten van een nieuwe CAO 2025-2026 nog niet bekend zijn.
- → De Macro Economische Verkenning 2024-2026 zijn op het onderdeel prijs verwerkt in het tarief. Door de onzekere ontwikkelingen is de feitelijk prijsindex mogelijk hoger.
- → Landelijke verplichte ontwikkelingen die om investeringen gaan vragen.
- → Krediet (aanbesteding en) inrichting bedrijfsvoeringapplicaties.
- → Toename van de bijdrage van deelnemers aan informatie verzoeken.

Financiële impact Kadernota 2026

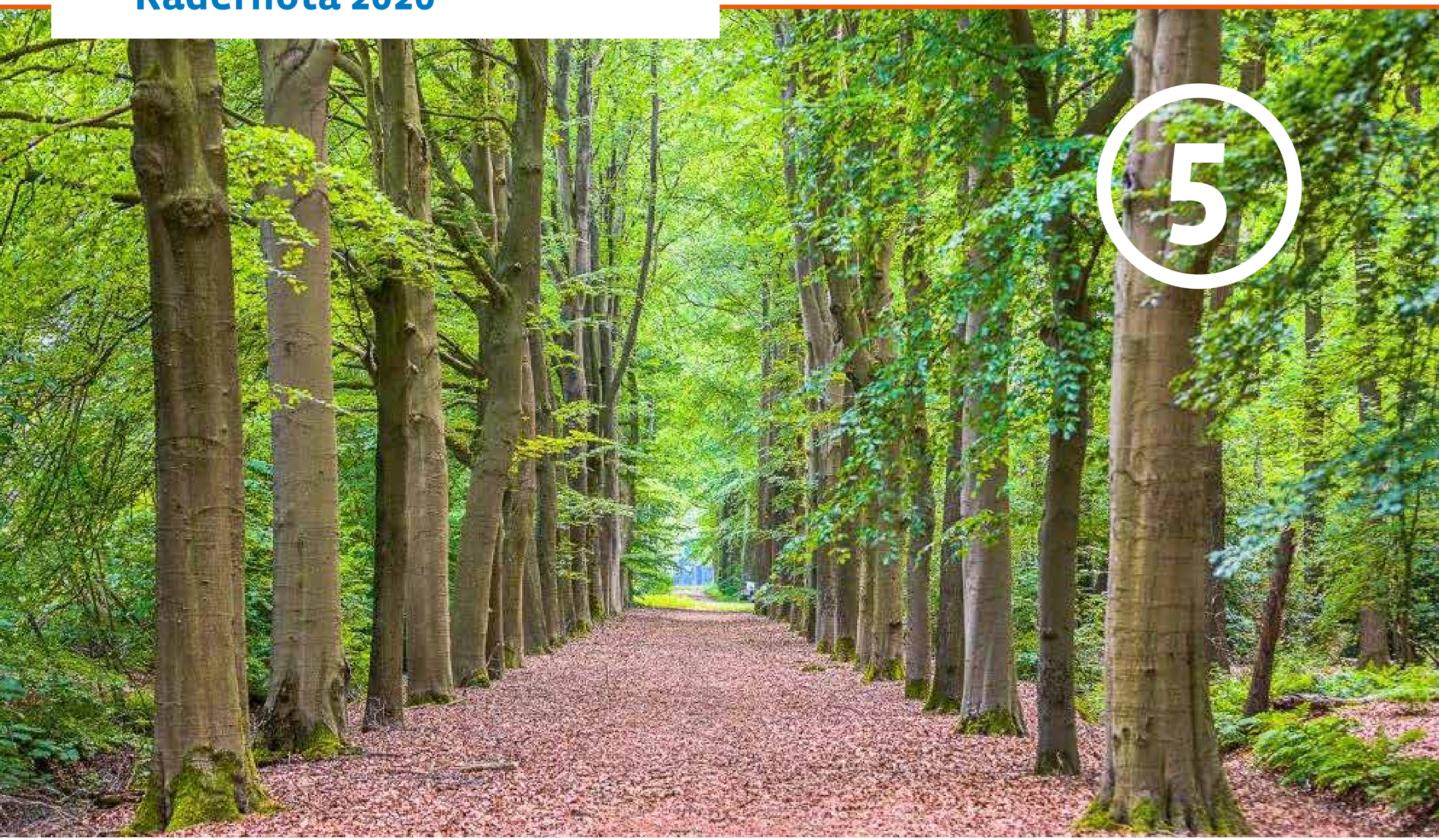

5 Financiële impact Kadernota 2026

In dit hoofdstuk vatten we samen wat de verwachte financiële impact is van de geschetste ontwikkelingen. Daarnaast worden de voor de begroting 2026 te hanteren financiële kaders en uitgangspunten beschreven en toegelicht.

5.1 Algemeen

Bij het opstellen van de begroting 2025 heeft de ODBN proactief geacteerd vanwege de financiële uitdaging die op onze deelnemers afkomt als gevolg van het zogenaamde 'ravijnjaar' 2026. Door de loonsom op een lager niveau (trede 10 ipv trede 11) te ramen en te bezuinigen op de bedrijfsvoering is een neerwaartse bijstelling van het structureel tarief met € 7,68 gerealiseerd. Dat was een bijstelling van 6,1%. Voor een nadere uitleg verwijzen naar de begroting 2025 pagina 84. Verder zien wij geen mogelijkheden om nog scherper te gaan begroten. Dat blijkt ook uit de geprognosticeerde realisatie 2024 (2e bestuursrapportage) en het onderzoek naar de efficiency van de bedrijfsvoering. Dit onderzoek is door een extern bureau in opdracht van de provincie uitgevoerd. In deze kadernota wordt het tarief daarom berekend o.b.v. bestendig beleid, zijnde te indexeren conform de Macro Economische Verkenningen van het CBS. Eventuele verdere bezuinigingen kunnen komen uit keuzes die deelnemers maken over de inzet van uren in hun werkprogramma.

In deze Kadernota stellen we voor om het gemiddelde structurele tarief te verhogen naar € 119,97. In dit tarief zijn de aanpassingen van loon- en prijsindexeringen voor de jaarschijven 2024 en 2025 al verwerkt.

Hierbij plaatsen we wel de kanttekening dat de effecten van een definitieve cao 2025 op dit moment zeer lastig te voorspellen zijn. In het uurtarief 2026 is nu voor 2025 rekening gehouden met de indexering van de lonen op basis van de cijfers uit de Macro Economische Verkenningen van het CPB (4,7%), dit percentage was in de begroting 2025 nog 5,3%. De huidige cao loopt af op 31 maart 2025 en de onderhandelingen over een nieuwe cao starten eind 2024. De vakbonden hebben aangekondigd dat hun looneis voor 2025 tussen de 3,5% en 7% ligt en een inzet van een kortere werkweek van 30 tot 32 uur per week. Voor 2026 hebben we gerekend met een loonindex van 2,1% volgens de MEV. Het is daarmee nog onduidelijk of de indexering uit de Macro Economische Verkenningen voldoende gaat zijn om de cao-effecten voor 2025 en 2026 op te vangen.

Als laatste een opmerking over de bijdragen per deelnemer voor het programma Individuele dienstverlening. Deze kunnen nog veranderen als gevolg van aanpassingen in de benodigde ureninzet vanuit het werkprogramma.

5.2 Financieel-technische uitgangspunten

De financieel-technische uitgangspunten voor de begroting 2026 zijn:

- De begroting 2026 voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- De begroting 2026 inclusief meerjarenperspectief is structureel sluitend.
- De begroting 2026 gaat uit van het bestaand actueel beleid, rekening houdend met de financiële effecten die betrekking hebben op de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in deze nota.
- Bij de ramingen van de meerjarenbegroting 2026-2029 wordt uitgegaan van constante prijzen.

Baten

De ramingen voor de inkomsten in de begroting 2026 worden gebaseerd op:

- Voor gemeenten: het concept-werkprogramma 2026;
- Voor provincie: De vastgestelde provinciale opdracht 2025;
- De vastgestelde begroting 2025.
- Het tarief uit deze kadernota is het vertrekpunt voor de begroting 2026. Als er concrete aanleiding is om het tarief/ de tarieven aan te passen, leggen wij dit voor in besluitvorming over de begroting.

Lasten

Bij de lasten dient rekening te worden gehouden met de volgende uitgangspunten::

- De ramingen voor loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2026 zijn gebaseerd op de verwachtingen van het CPB voor de jaarschijf 2026. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de cijferreeksen die gepubliceerd zijn bij de Macro Economische Verkenning van september 2024.
- De gebruikte indexeringen in deze kadernota 2026 zijn

KOSTENONTWIKKELING	INDEX	WAS IN BEGROTING 2024
LONEN		
2024	Cf Cao	Cf Cao
2025	4,7%	5,3%
2026	2,1%	-
PRIJZEN		
2024	4,5%	3,5%
2025	2,7%	2,0%
2026	2,2%	-

- De benodigde formatieomvang is gebaseerd op het gemeentelijke werkprogramma, de provinciale opdracht, aanvullende opdrachten en regionale programma's tezamen ("de urenraming"). Deze uren worden omgerekend naar een totale benodigde formatie voor primair proces en overhead.

- De benodigde inzet van medewerkers die het werkprogramma en provinciale opdracht gaan uitvoeren is gebaseerd op gemiddeld 1.294,4 declarabele uren per fte in het primaire proces.
- De lasten passen binnen bestaande Kpi's.

KPI'S ODBN (ALS BEDRIJF)			
KPI'S	BEGROTING 2025	KADERNOTA 2026	TOELICHTING
Productiviteit[1]	1.392	1.392	§ Declarabiliteit
Declarabiliteit[2]	1.294	1.294	§ Declarabiliteit
Tarief begrotingsjaar	€ 117,60	€ 119,97	§ Tariefontwikkeling
Ziekteverzuim	5,5%	5,5%	§ HRM - ziekteverzuim
Formatie overhead	22%	22%	§ Formatieomvang
Aandeel kosten overhead personeel	24%	24%	§ Formatieomvang
Aandeel kosten overhead totaal	34%	34%	§ Tariefontwikkeling
Weerstandsratio	1,07	1,07	§ Weerstandsvermogen
Flexschil	Max. 20%	Max. 20%	§ Formatieomvang

[1] *Betreft uren die productief worden ingezet t.b.v. het primair proces maar die we niet kunnen declareren.*

[2] *De declarabiliteit was in 2023 zonder SSiB 1.344. Dit is boven de norm die we nu voor deze begroting hanteren.*

5.3 Tarief

Loonstijging

Bij het opstellen van de Kadernota 2026 zijn de definitieve prijsstijging en de cao-afspraken voor 2025 én het begrotingsjaar van de Kadernota nog niet bekend. In de Kadernota gaan wij daarom uit van de voorspellingen van het Centraal Planbureau op basis van de Macro Economische Verkenning. In deze verkenning van het CPB wordt voor de overheid uitgegaan van een loonvoet van 4,7% in plaats van 5,3% voor het jaar 2025 (- € 0,63) en 2,1% (+ € 2,29) voor 2026. Deze indexeringen zijn gebruikt voor de jaarschijven 2025 en 2026. Op het tarief heeft dit een totaal stijgend effect van € 1,66.

Prijsstijging

Voor de prijsstijging gaan we ook uit van de gegevens van de Macro Economische Verkenning. Hierin wordt uitgegaan van een prijsstijging van 4,5% voor 2024 (+ € 0,17), 2,7% voor 2025 (+ € 0,13) en 2,2% voor 2026 (€ 0,41). Ook deze indexering is in deze Kadernota vertaald en leidt tot een stijging van het gemiddelde tarief met € 0,71.

Schematische weergave tarief

In het schema hieronder zijn alle genoemde ontwikkelingen die effect hebben op het tarief getoond. Het vastgestelde structurele tarief in de begroting 2025 is € 117,60.

EFFECT TARIEF IN EURO'S	
VASTGESTELDE TARIEF BEGROTING 2025	**117,60**
Aanpassing indexering prijs 2024, van 3,5% naar 4,5% cf MEV	0,17
Aanpassing loonindex 2025 van 5,3% naar 4,7% cf MEV	0,63 -/-
Aanpassing indexering prijs 2025, van 2,0% naar 2,7% cf MEV	0,13
TARIEF 2025 NA HERIJKING	**117,27**
Indexering loon 2026 met 2,1% cf MEV	2,29
Indexering prijs 2026 met 2,2% cf MEV	0,41
TARIEF 2026	**119,97**

Rentebaten

Vanaf 2025 hebben we de verwachte rentebaten opgenomen in de begroting. Omdat de rentestand fluctueert en daarmee de opbrengst onzeker is, zetten we deze baten niet in als structureel dekkingsmiddel. Deze middelen kunnen wel ingezet worden voor incidentele uitgaven. Het structurele tarief presenteren we op basis van bestendig beleid waarvan de berekening navolgbaar en de tariefontwikkeling enigszins voorspelbaar is. Om deze baten toch ten gunste te laten komen van de deelnemersbijdrage hebben we deze in 2025 ingezet als een incidentele korting op het tarief. Deze korting wordt gedekt uit de incidentele rentebaten.

Voor 2026 stellen we voor de rentebaten die in relatie staan tot de voorziening Voorste Heide, op te nemen als dotatie voor deze voorziening.

Voor het restant van de rentebaten stellen we voor om deze via het resultaat, in te zetten als dotatie in de bestemmingsreserve incidentele projecten ten behoeve van de vervanging van diverse bedrijfsvoeringsapplicaties. In hoofdstuk 4.4 is toegelicht welke projecten we hieruit willen financieren.

BBV

Er is een aangepaste notitie overhead gepubliceerd door de commissie BBV. Momenteel onderzoeken we de consequenties voor de begroting 2026. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de wijze van presentatie van de lasten op programmaniveau en de kpi overhead. In het verstrekkendste geval verandert de tariefopbouw, hoogte van het tarief en de kpi voor de overhead. Dit leidt dan ook tot een andere PxQ voor de deelnemers. Idealiter zou dit dan wel budgettair neutraal gerealiseerd kunnen worden.

Vragen over de Kadernota 2026?

Neem gerust contact op met de ODBN

www.odbn.nl

Victorialaan 1
5213 JG 's-Hertogenbosch
Telefoon: 088 7430 000
E-mail: info@odbn.nl

odbn
Omgevingsdienst Brabant Noord